בעזרת השם יתברך

קונטרס

מים עמוקים

הכירות
מחשבה
עבודה
השקפה

ניסן - שבועות תש"פ

מכון מים עמוקים

ועד להוצאת ספרי מורינו
הרב רבי יחזקאל יואל גליק שליט"א

◆

יכולין לשמוע שיעורי
מורינו הרב שליט"א על הטעל:

בארה"ב
929.250.1000

בארה"ק
02.380.3100

ענגלאנד
330.350.1000

◆

להארות והערות ולהירשם לקבל
הקונטרסים שי"ל פעם בחודש, יכולים
להתקשר לאימעיל:
Mayimamukim@gmail.com

◆

הבהרת המערכת:
ראה הברכה שאנו נותנים לפניכם, דברים עמוקים וברורים, וזאת למודעי שיש באמתחתינו הרבה שיעורים בתוכן של מאות שעות, אך דא עקא שהדבר מצריך עבודה רבה ומסורה, ועולה להוצאות מרובות, ופונים אנו בזה למביני מדע המבינים גודל יקרת ערכם של דברים הללו, ורעבים לראות הוצאת הדברים לאור עולם, שיואילו נא בטובם לעזור בההוצאות המרובות, כדי שנוכל להמשיך בהמלאכה שעדיין לא היתה דים, וזכות הדבר יהא תלוי בידכם.

Layout & Design: YMW

קול צהלה ורינה שפתינו תרננה!

מברכים אנו מעומק לבבינו סל מלא ברכת ה' בברכת מזלא טבא וגדיא יאה קדם מאלופינו ומדריכינו

מורינו הרב שליט"א

אל השמחה השורה במעונו

בהולדת בתו היקרה שתחי'

וגם לרבות השמחה בבנו היקר יניק וחכים עדיו לגאון ולתפארת

כמר **ברוך יחיאל נ"ו**

בהכנסתו לעול התורה והמצות

ביום י"ט סיון הבעל"ט

והברכה אחת היא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכה לראות רב נחת דקדושה, ומשמחות אלו יושפע לנו ולכל ישראל לבריות גופא ונהורא נפישא עם הרחבת הדעת, עדי ישמע בערי יהודה וירושלים ביאת משיח צדקינו בב"א

בעזרת השם יתברך

קונטרס

מים עמוקים

הכירות
מחשבה
עבודה
השקפה

מדור מיוחד לחג השבועות.....1

מחשבה | **מאמר הנהגת היחוד**.....יח

עבודה | **קשר עם הקב"ה מתוך ההעדר**.....לב

השקפה | **אמונה איז די עיקר** (באידיש).....מח

מדור מיוחד
לחג השבועות

התענוג של מתן תורה.....ו
הכתר שממשיכין בחג השבועות.....י"ב
שבעה מדות במלכות.....ט"ו

מדור זו נתנדב ע"י
הבחור החשוב **שמואל ארי'**
עסטרייכער נ"ו

לע"נ רביה"ק רבי **חיים אלעזר**
בן רבי **צבי הירש** ז"ע
בעל המנחת אלעזר ממונקאטש
יודהל"ק חל ביום ב' סיון

זכותו הגדול והקדוש יגן בעדינו
בכל אשר יפנה יצליח

מאמר
התענוג של מתן תורה

תמיה באמירת הפיוט אקדמות

נוהגין בכל תפוצות ישראל לומר פיוט אקדמות בחג השבועות קודם קריאת התורה, ובפיוט אקדמות מתואר גדולת הבורא ב"ה, ואיך שברא כל העולם וכל המלאכים והעם ישראל, ואחלקו השני מתואר שחלת הגויים על הצער ולרוב שעובדין ישראל בגלות, ותשובת ישראל, לשתיד לבא יגיע לעם ישראל תענוגים ושעשועים, שכולם יתענגו בדביקות בה' אלקי ויהנו מזיו השכינה.

ולכאו' זהו דבר פלא לאמירת פיוט הזה קודם הקריאה של עשרת הדברות וקבלת התורה, כי הלא כל התענוגים ושעשועים של לעתיד לבא הם בחיי אחרי קבלת התורה, וא"כ מה זה שייך לספר בהקדמה קודם קבלת התורה. וביותר קשה לפי מש"כ הספרים הק' דבכל שנה ושנה בשעת קריאת העשרת הדברות מקבלין התורה מחדש, ע"כ לכאו' יותר היה שייך לומר פיוט המדבר מנעשה ונשמע וכדו', כי הלא עכשיו עדיין אנו עומדין קודם קבלת התורה, ואין זה הזמן לתאר מה שיהא בזמן שיבא משיח צדקינו שזה יהא רק אחרי שנקבל התורה.

קבלת התורה התגלות האור א"ס ב"ה

הנה מעמד הנפלא וקבלת התורה היה התגלות נורא ונפלא, הקב"ה נכנדו ועצמו ירד על הר סיני וגילה את עצמו לעמו ישראל, פנים בפנים דיבר ה' עמכם (דברים ה' ד'), וכל אחד ואחד ראה ברואים מופלית גילוי האוא"ס ב"ה למעלה ולמטה[א], אשר לא נשמע ולא נראה גילוי כזאת בכל הארץ ובכל הגויים אשר על פני האדמה.

א) ראה לקוטי אמרים תניא פרק ל"ו.

ובן בכל שנה ושנה ביו"ט שבועות נתגלה גילוי זה של המוח"ס ב"ה, הקב"ה מגלה את עצמו לעמו ישראל, וכל אחד יוצא ביחד עם הקב"ה. ולכן היו"ט שבועות הוא היו"ט הכי גבוה, [וכל שאר הימים טובים הם בהכנה ליו"ט שבועות], דביו"ט שבועות נעשה היחוד בעצמו, הקב"ה מתייחד ומזדווג עם עמו ישראל.

מאי היה ההעלאת מ"ן לגילוי האוא"ס ב"ה

הנה ידוע דבכל פעם שיש איזה המשכת מ"ד, זה בא מכח העלאת מ"ן שהיה לזה מקודם, כי כל משפיע אינו שופע שפע, אלא ע"כ יוקדם מהמקבל תשוקה ורצון לקבל השפע[ג]. וא"כ יל"ע מאי היה ההעלאת מ"ן להמשכה וגילוי זה של קבלת התורה, דלכאו' גילוי זה הוא דבר גבוה מאד וכמעט לא שייך לעשות על זה העלאת מ"ן, ואפי' הנעשה ונשמע שאמרו ישראל אינו יכול להיות העלאת מ"ן על אור גבוה כזה, כי נעשה ונשמע זהו קבלת ועול ושעבוד לקיים כל מה שיצוה ה'[ד], וזהו העלאת מ"ן לקבל הכליס והליווים מה', אבל אין זה העלאת מ"ן שהקב"ה יגלה המוח"ס ב"ה לתתמונים.

ונראה למטעם זה סובר הרמב"ן (שמות כ"ד ז') דנעשה ונשמע אמרו ישראל אחרי קבלת התורה, כי הגילוי של קבלת התורה הוא גבוה הרבה כ"כ שלא שייך לומר על זה נעשה ונשמע, אלא ודאי אחרית נעשה ונשמע היה אחרי קבלת התורה, וקיבלו עליהם לקיים כל הכליס וליווים שיצוה ה'.

אין מלך בלא עם

ונקדים לבאר טעמי בריאת העולם, ויש בזה ב' טעמים, א' משום דאין מלך בלא עם[ז] (ע"פ דרוש עיגולים ויושר), פי' שע"י ליקרא מלך אלא א"כ יש עם שנפרד מהמלך והם מקבלין עליהם עול המלכות, ולכן עלתה ברצונו הפשוט לברוא כל העולמות, כדי שיתגלגל מזה נברא למטה בעולם העשי', והנברא הזה יקבל עליו עול מלכותו יתברך.

נמצא כשיש יהודי למטה בעולם הזה

ב) וזהו גודל מעלת הרצון, כי בשעה שיהודי רוצה ומשתוקק לדברים טובים, אזי מעורר בזה שיומשך לו שפע טובה וקדושה, אבל אם ח"ו יש ליהודי רצון ותשוקה לדברים רעים, אזי מעורר עי"ז שיומשך למטה רעה.

ג) זהו הפי' של נעשה ונשמע לפי פשוטו, אמנם לפי הגמרא שבת (פ"ח ע"א) מתפרש נעשה ונשמע באו"א לגמרי, דהנעשה ונשמע היה תשוקה וצמאון של העם ישראל למעלה מטעם ודעת, וזהו עמא פזיזא דקדמי פומייכו לאודנייכו.

ד) לשון העמק המלך בשער שעשועי המלך פרק א', מקורו בפרקי דר"א פרק ג', וראה עוד בלקוטי אמרים תניא חלק ב' פרק ז'.

שמשעבד את עצמו לקיים כל הציווים של הש״ת, זהו התכלית של כל הבריאה כולו, ודבר הזה גרם הרצון שיברא הקב״ה העולם.

אין מלך בלא עם אינו אלא מצד מדת המלכות

ולפי״ז נראה כמילו הקב״ה צריך כביכול להגיע לבריאה, כדי שיוכל ליקרא על ידם מלך, ממנם בודאי ג״כ לומר כן, כי הקב״ה בעצמו הוא שלימות הגמור ומילו צריך כלל להגיע להבריאה, אלא כל זה שרצה להיות מלך הוא ממדי הרצה למצומים, שממנם את עצמו שיהא צריך ליקרא מלך, אבל בחמת לחמיתו אין הקב״ה צריך כלל למקבלים, רק שממנם את עצמו דמצד החילוקיות יהא צריך להגיע למקבלים שהם ימליכו אותו. כמו על דרך משל לכל משפיע המשפיע למקבלים, הנה מה שצריך למקבלים אין זה אלא מצד מדריגתו התחתונה של המשפיע, כי אם היה צריך בחמת למקבלים, ג״כ נמצא שגם המשפיע בעצמו מילו משפיע אלא מקבל, כיון שהוא צריך להגיע להם שהם ימליכו לו מסרונו.

וזה נקרא מדת המלכות, כי ממדת המלכות בא ההשפעה לעולם שלמטה הימנו, ממנם מצד השני המלכות הוא כלי המקבל. והביאור בזה כי דייקא מצד חלק המקבל שיש להמשפיע מזה בא ההשפעה, כי אם לא היה לו חלק המקבל לא היה רואה כלל להשפיע, כיון שאין צריך כלל למקבלים, אלא ודאי יש להמשפיע גם חלק של מקבל, אבל מ״מ חלק הזה אינו אלא מדריגה התחתונה של המשפיע, כי מדת המלכות הוא המדריגה התחתונה. ולכן מצד המלכות של הש״ס ב״ה אם רצה ליקרא מלך, ומכח זה עלתה ברצונו הפשוט להשפיע ולברוא העולמות שהם ימליכו אותו.

כדי להטיב לברואיו

אמנם בחמת טעם זה של אין מלך בלא עם אינו אלא מצד חילוקיות העולמות, אבל מצד פנימיות העולמות יש טעם שניה למה ברא הקב״ה את העולם, והוא משום שרצה להטיב לברואיו (ע״ח שער הכללים), ומהו ההטבה, שיתענגו וישתעשעו הנבראים בדביקותם בו יתברך שמו, ותענוג הזה בא לחרי שיעברו כל ההסתרות וכל הקושיס שיש בעולם הזה ויתגברו על זה, אז נגמר כל הבריאה יתגלה להם תענוג נפלאה.

האם העיקר הוא קבלת עול, או העיקר הוא תענוג

ויוצא לנו נפק״מ גדולה בין שני טעמים הללו, היא לחקור מהי הוא תכלית הבריאה ותכלית המדס בעולם הזה, האם התכלית הוא קבלת עול, דהעיקר הוא לשעבד את עצמו לקיים כל הציווים וללחוש עם ילרו בחסירות נפש ולהתגבר

על הנסיונות. או התכלית של האדם הוא תענוג, דהעיקר הוא שיגיע לדביקות בשו"ת ע"ס ב"ה, ואזי יתענג ויסתפק בו יתברך.

ספק הזה תלוי בשני טעמי הנ"ל, דמצד המילויות סיבת הבריאה היה כדי שיוכל ליקרא מלך, ע"כ העיקר הוא עבודה של קבלת עול, לקבל על עצמינו עול מלכותו יתברך. משא"כ מצד פנימיות העולמות עיקר התכלית הוא התענוג והדביקות בה', כי זהו ההטבה שהקב"ה רוצה להטיב לנבראים[ה].

בר"ה עבודה של קבלת עול, בשבועות עבודה של תענוג ושעשוע

וזהו הנפק"מ בין ר"ה לשבועות, ר"ה הוא מצד מילויות העולמות, דר"ה הוא יום הבריאה, ובר"ה מתגלה הטעם של בריאת העולם משום דאין מלך בלא עם, ולכן צריכין מחנו לקבל על עצמינו עול מלכותו יתברך, כדי שיהא רצון להקב"ה לנהוג הבריאה מחדש, וזהו ענין נעקת המלך וכל ענין המלכיות כדי שתמלכוני עליכם.

משא"כ שבועות הוא מצד פנימיות העולמות, דביום הזה נתגלה הטעם של כדי להטיב לנבראיו, ולכן היו"ט שבועות מיוסד על תענוג ודביקות בה' מלקי, כי היו"ט שבועות ומעמד הר סיני עיקרם הדביקות ותענוג עם אור ע"ס ב"ה, ולא הקבלת עול ושעבוד לקבל על עצמו המלוכה, כמו"כ הרמב"ן בריש פרשת תרומה דהקמת המשכן הוא המשך למתן תורה, דבמתן תורה נתקדשו כל ישראל ונעשינו לעמו של הקב"ה, ומעתה רמיוס מנחנו שיהיה השכינה בתוכינו, ע"כ. ומס עיקרו של מתן תורה היינו השעבוד וקבלת עול מלכותו, ע"כ היאך נמשך ממתן תורה ע"י המשכן, אלא מבואר מדברי הרמב"ן דעיקרו של מתן תורה היינו הגילוי והשראת אלקות, לכן אחרי מתן תורה צריכין להמשיך השראה וגילוי זה, וזהו ע"י הקמת המשכן, כי הבית המקדש הוא מקום של תענוג ודביקות בה' מלקי.

העלאת מ"ן לבריאת העולם במחשבתו הקדומה של הקב"ה

והנה יל"ע מאי היה ההעלאת מ"ן לענין בריאת העולם, דכיון שכל הנהגת הבריאה הולך על דרך העלאת מ"ן והמשכת מ"ד, ע"כ בהכרח דגם בראשית הבריאה היה איזה העלאת מ"ן ממקבל שזה גרם המשכת המ"ד, ולכאו'

ה) יסוד זה צריכין לזכור בכל יום ויום כשעולה במחשבת האדם לבקש תענוג, שידע דע"י עבודת ה' מגיעים לבסוף לתענוג, ולא יבקש למצוא ח"ו תענוגים בדברים אחרים.

קודם בריאת העולם עדיין לא היה נמצא מקבלים שהם יעוררו מ"ן שיברא העולם.

הבני יששכר (מאמר ג' אות ד') מתרץ, דבמחשבתו הקדומה של הקב"ה שם כבר רואה הקב"ה כל מה שעתידה להיות, ורואה הקב"ה שע"י בריאת העולם יהיה עם ישראל, והם יקבלו עליהם עול מלכותו, והם יגיעו לכל התעוגים ושעשועים בדביקותם בו יתברך, ומחשבה זו שהיה בידיעתו יתברך הספיק להיות העלאת מ"ן שיברא הקב"ה את העולם.

העלאת מ"ן לקבלת התורה במחשבתו הקדומה של הקב"ה

עפ"י יסוד זה נראה לבאר גם ההעלאת מ"ן על הגילוי של מתן תורה, כי נחוצה לא היה בפועל מצד העם ישראל העלאת מ"ן על זה, אבל מ"מ הקב"ה במחשבתו הקדומה רואה ההטבה לבחירתו שיעלו מכח גילוי זה של מתן תורה, התעוגים ושעשועים שיהא לעם ישראל כשיתגלה המוח"ס ב"ה ויתדבקו עמו, ומכח מחשבה וידועה זו עלתה מ"ן לקוב"ה שירד על הר סיני ויגלה המוח"ס ב"ה לעמו ישראל.

הקב"ה השתתף אותנו עם התענוגים שיש מצדו יתברך

והנה בשעה שעלה המ"ן במחשבתו הקדומה של הקב"ה, אז תיכף ומיד מגיע לו תענוגים ושעשועים מזה, כי אצל הקב"ה ההוה והעתיד הם אחד, ומזה נלמד שרואה כל מה שעתידה להיות אף קודם שנעשה ההטבה לבחירתו בפועל כבר יש לו תענוג מזה, והתענוג ושעשוע שיש להקב"ה הוא דבר גדול מאד שאין אנו יכולים כלל להשיגו.

משא"כ התענוג ושעשוע המגיע להמקבלים, בפשטות זה בא לאחרי גמר כל התיקונים, דלוקח בשעת הגמר אזי נתגלה האורח להמקבל ומתענג בו[1], והתענוג המגיע להמקבל אינו דומה כלל להתענוג מצד המשפיע. לאמנם נראה לומר כי הקב"ה נהג בנו טובת עין ולזה לצרף אותנו גם עם התענוגים ושעשועים שיש מצד המשפיע, לכן הודיע אותנו מקודם מכל התענוגים ושעשועים שיגיע לנו לעתיד לבא, ויש לנו השתתפות גם עם התענוג של הקב"ה, וזהו עומק ההטבה לבחירתו, שהקב"ה רצה להטיב אותנו גם עם התענוג הגדול מצד המשפיע.

ו' ניסן מתן תורה מצד המשפיע

והנה המפרשים מקשים (מג"א סימן תצ"ד ס"ק ג') הלא אנו אומרים ביום ו' ניסן זמן מתן תורתינו, הלא אנו פסקינן כר' יוסי דהוסיף משה יום אחד מדעתו (שבת פ"ו), ע"כ ניתנה התורה ביום ז' ניסן.

---

1) ראה סידור הרב ליל שבת, דכל תענוג בא דייקא אחרי הגמר, שאז חוזר הדבר לשורשו, עיי"ש.

המהר"ל (תפארת ישראל פרק כ"ז) מתרץ כי אף"ע מלך המקבלים דהיינו מלך העם ישראל ניתנה התורה ביום ז' סיון, אבל מ"מ מלך הקב"ה דהיינו מלך המשפיע היה יום קבלת התורה ביום ו' ניסן, דהקב"ה כבר היה רוצה ליתן התורה ביום ו' ניסן, לכן אנו יכולים לומר ביום ו' זמן מתן תורתינו, עכת"ד. ולכאו' ל"ב מהו ענין קבלת התורה מלך הקב"ה, ומיזה קשר יש לנו עם זה שהקב"ה כבר רצה ליתן התורה.

ועי"פ מה שביארנו ברוחב ביאור דברי הק', דביום ו' עלה במחשבתו הקדומה של הקב"ה ליתן התורה, ומס כבר רצה הדביקות ותענוג שיצץ מכח זה, ומזי תיכף ומיד הגיע להקב"ה תענוגים ושעשועים מכח זה אף קודם שהגיע למקבלים, והקב"ה השתתף אותנו עס דביקות ותענוג הזה, וזהו הזמן מתן תורתינו ביום ו', השתתפות התענוג שיש לנו ממתן תורה מלך המשפיע.

באקדמות מתארים מחשבתו הקדומה של הקב"ה

ולפי"ז מובן היטב למירת פיוט

מקדמות קודס הקריאה של קבלת התורה, דבשמת פיוט מקדמות אינו שייך לעצמינו, כי אנחנו עדיין עומדין קודס קבלת התורה וקודס כל התענוגים ושעשועים, אלא אנו מתארים מה שעלתה במחשבתו הקדומה של הקב"ה קודס קבלת התורה, שהקב"ה כבר רצה כל מה שעתידה לצאת מכח הקבלת התורה, וכל התענוגים ושעשועים שיהיו לעס ישראל לעתיד לבא מכח זה, ואנו מתארים כל זה כי מכח זה עלתה מ"ן לגילוי הדביקות ותענוג של קבלת התורה.

וזהו הביאור במה שאמר רבינו ז"ל (שיח שרפי קודש ג' אות תקי"ז) 'ואפס יודעין פארמאגען דעס מקדמות מיטן ניגון', כי מקדמות אינו עבודה וקבלת עול לעורר מ"ן, אלא מקדמות הוא מוגר שאומרים ישראל, שהקב"ה הודיע אותנו מה שעלתה במחשבתו הקדומה קודס קבלת התורה, וגס קודס קבלת התורה אנו יודעין מכל התענוגים ושעשועים היוצא מכח זה, ויש לנו השתתפות עס התענוגים ושעשועים שיש להקב"ה.

הכתר שממשיכין בחג השבועות

רצונינו לראות את מלכינו, ואל ידבר עמנו אלקים

בפסוקי מתן תורה אנו רואין גודל ההתקוקות, ולשון הענ שלא ישראל למיחז בזיוות דמלכא, ונכספו וכלתה נפשם להתענג בנועם ה', ואמרו ישראל 'רצוינו לראות את מלכינו'. ואולם אחרי שנשמעו הקול הגדול מתוך האש, וזכו להגילוי הגורם של 'אנכי ה' אלקיך', אז נסוגו אחור ואמרו אל משה 'דבר אתה עמנו ונשמעה, ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות', ויש להבין הלשון על זה אחותה נפשם, ולמה חזרו ואמרו אח"כ דבר אתה עמנו.

רצון, גילוי אלקות, כלים

והביאור בזה הוא, דהנה יש שלוש מדריגות, והם, רצון, אור וגילוי אלקות, ולהורידו ולהכניסו בתוך כלים. והאדם יש לו מקודם רצון עז, רצון בלי גבולים לידבק באור פני מלך חיים, והרצון שבאדם הוא אין סוף לידבק בכלות הנפש בה', בלשון כלים. ואח"כ נשפע לו שפע אלקי, גילוי אלקות, והנשמה מתדבק באלקים חיים, ומתענג בהבה בקרבת אלקים. אך אין תכלית הכוונה בזו הדביקות וכלות הנפש שישאר כן, אלא העיקר הוא לירד מטה ולעשות האור ולהכניסו בתוך כלים.

וזהו בחינת והחיות רצוא ושוב, מקודם יש להאדם בחי' רצוא, הרצון הענ לגילוי אלקות. ואח"כ כשים לו הגילוי בדביקות ותענוג, צריך לירד לבחי' ושוב, לירד מטה ולהכניס האור בתוך הכלים.

ועל כן מקודם אמרו ישראל בהתקוקות 'רצוינו לראות את מלכינו', הרצון ענ לגילוי אלקות בלי סוף ובלי כלי וגבול. ואולם אח"כ כשזכו בהמעמד הגדול להגילוי הגדול והגורם לשמוע קול אלקים חיים 'אנכי ה' אלקיך', ופרחה נשמתם בכלות הנפש, אז אמרו ישראל 'דבר אתה עמנו ונשמעה, ואל ידבר עמנו אלקים פן

נמות מגודל הגילוי והאור, שצריכין דוקא לירד ולמטה האור בתוך כלים.

תיקון ליל שבועות, סדר התפילה, סעודת חלב וסעודת ובשר

ועל שלם הלה בא מנהגן של ישראל להיות ניעור בליל שבועות, והוגין ועוסקין בתורה כל הלילה בלי סדר וגבול, וזה רומז על גודל הרצון בלי גבול ובלי כלים. ומ"כ ביום שבועות בתפילה ובקריאת עשרת הדברות זוכין להגילוי ולדביקות מלקות, ולהתענג בתענוגים. וכן מוכלין סעודת חלב, דחלב רומז לתענוג וגילוי בלי כלים, דחלב הותר לאכול בלי שחיטה ובלי למטה, ומ"כ מוכלין סעודת בשר, והרמז בזה הוא למטה האור בתוך הכלים, דבשר הותר לאכול רק ע"י שחיטה, וזהו כלי ולמטה.

אמונה במסירת נפש

ויש לומר עוד, דהנה עפ"י דברינו למעלה מה שמעו ורמו קול מלקים מדבר מתוך האש, היה כדאי שידבק ישראל במלקים חיים, ולהתגלות מלקותו ית'. מוסף בפסוקי התורה מנו רומין עוין נוסף, והוא כמו שאמר משה רבינו לישראל 'כי לנעבור נסות אתכם בא המלקים', וכתבו הרשאומים (רמב"ן שמות כ', י"ז בשם הרמב"ם במו"נ) כי זה משר רציתם בעבוד ה' היה שמא יגפה ה' אתכם ויקוס נגיע שקר וירצה לשמור מה שמעתם בסיני, לא תעמד משוריכם לעוסם מדרך האמת, כי כבר רציתם האמת בעיניכם. מבואר כאן ענין אחר, שמה שרמו את בעבוד ה' הוא שאם יהיו ישראל בנסיון באמונת ה', יעמדו באמונתם במסירת נפש, ולשמור כל תורה.

ג' בחינות בכתר

אבל יש לומר דהשני העניינים הם מקושרים להדדי, והוא עפ"י מה שכתב האריז"ל (שער הכוונות, חג השבועות) דבחג השבועות אחר עבודת ימי הספירה ממשיכין הכתר. וענין הכתר ע"ד העבודה יש בו כמה בחינות, הא' הוא הרצון הפנימי והשתוקקות של כל איש מישראל לעשות רצון ה', 'כולם חפצים לעשות רצונך', וזה נמשך מכתר שהוא למעלה מטעם ודעת. והב' הוא הדביקות בה' ולהתענג בו. והג' הוא האמונה במסירת נפש איש לכל אחד מישראל אפילו לקל שבקלים, וזהו מפני שהיא נלקחה ממקום גבוה מאוד נעלה, לכן הוא בכל ישראל.

ובמעמד הגדול 'מעמד הר סיני', נתגלה מעלה גדולה זו 'הכתר בכל הבחינות' בכלילת יופי, מקודם היה לישראל הרצון העז ופרצו מתוך פנימיות לבם ד'רצונינו לרשות את מלכינו'. ומ"כ בהגלות מלכינו על הר סיני, והשמיע דברות קדשו מלהבת אש, זכו לדביקות

עליון בכלות הנפש ופרחה נשמתם, ומשפתותיו שוטנים נוטפות מור התבשמו מנוסע זיו ה', ובמותו מעמד נמשך להם ג"כ המסירות נפש לאמונת ה', שאם יקום אחר וירצה לשמור מה שמעו בסיני יעמדו באמונתם במסירת נפש.

המשכת ג' בחינות הכתר בשבועות

ובן בחג שבועות ממשיכין הכתר בכל הבחינות. בתיקון ליל שבועות שעוסקין בתורה בכל הלילה זהו הרצון הפנימי של ישראל, שאפילו בלילה שהוא חושך וכבידה עליו העבודה, ברצונו הוא מתגבר, ולילה כיום יאיר, וכפתגם העולם 'אין לך דבר העומד בפני הרצון'. ועניין המקום בליל שבועות הוא ענין האמונה במסירות נפש, והוא עפ"י מה שכתב בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ו) לענין המקום בליל שבועות הוא למעלה הסי"ת בתוך ההסתרות, עיי"ש. וההסתרות הוא שאינו רואה מלכותו ית' בעולם, ומדרגת תחין ומתכנסין לפתותו לסור מאחרי ה', מזה יש לו המסירות נפש לעמוד באמונתו. ומש"כ בסדר עבודת התפילה שהוא עיקר הדביקות, ובפרט בתפילת מוסף, מז נמשך הכתר בכל בחינותיה.

ביאור בתיקון הנה"י בשבועות

ואם תומה הוא נגנה עליה טירת כסף לבאר בזה מה שכתב האריז"ל (סעה"כ שבועות) דבימי הספירה תיקנו עד חג"ת ובשבועות מתקנים הנה"י, עיי"ש. ויש לומר להבין בילרנו להאמונה במסירת נפש שיש לכל אחד מישראל אפילו בקל שבקלים נמשך מכתר שלמעלה מטעם ודעת, אבל כתב בספר התניא בכמה מקומות דהמסירת נפש על אמונת ה' מוטבע בטבע של איש ישראל, ונראה מזה שהמסי"נ הוא במדריגה התחתונה של ישראל שהוא מוטבע בטבע.

ואפשר לומר שמהרצון הפנימי שבקרב איש ולב עמוק, וע"י הדביקות בו ית', שהם ג' בחי' הכתר, על ידי זה נמשך ויורד להמדריגה התחתונה שהוא בנה"י שאפילו בטבע הישראל למסור נפשו על אמונת ה'. ובזיתר בילור, דהמסירת נפש על אמונת ה' הוא בנה"י שהוא העמידה והעקשנות של ישראל למסור נפשו שלא יחליף ולא ימיר אמונתו בה', אבל הוא מקושר בהכתר עליון ומשם נמשך. ושפיר מתקנים בשבועות הנה"י שהוא שייך להכתר.

שבעה מדות במלכות

ז' מדריגות בביטול

הנצוע המחרון שבימי הספירה שהיא מדות המלכות יש בו ז' ימים שבו נכלל כל הז' מדות שהם ז' מדריגות בזו המדה עצמה, וכמו כן היא בכל המדות שכל מדה נכלל מכל הז' מדות. ונבאר הז' מדריגת שים במדות המלכות. מדות המלכות כידוע היא מדה של ביטול שמלכות ליח ליה מגרמי כלום.

ונבאר הז' מדריגות ביטול של הסי"ת בדרך משל מחסיד אחד רבו שים ז' תופיס בביטול אחד רבו, יש שהוא חסיד גדול מרבו ומחמין שהוא לדיק תמיתי ויש לו כומות גדולים, ויש תופן ב' שהוא בטל בביטול הגמור לרבו, שיכול להיות שאף שהוא חסיד מרבו אין לו ביטול משום שרבו רחוק ממנו כ"כ, או שקשה לו להתבטל עצמו, אבל זה החסיד מבטל עצמו בביטול גמור, ויש תופן ג' שהוא מתפאר תם רבו, ויש לו קשר תם רבו, וזה הג' מדרידת הוא בשורש המדס, ובמדות הוא תג"ת, חסד – שהוא חסיד, גבורה – שהוא בטל, תפארת – שהוא מתפאר ויש לו דביקת.

ויש עוד שני תופנים שהם רק בפועל שהוא שואל עצה מרבו ומחמין עצמו ועושה מה שרבו מצוהו והם נגח והוד, וביסוד הוא מסתיע לחמרים הענין של רבו ומדבר עם כל מרבו[א], ובמלכות הוא מתכסה רבו, ומונע מלדבר מרבו כשרואה שטוב יותר עכשיו שלא להתגלות הענין של רבו, משום שרואה שים מנשים

א) וזהו הביאור בגמרא סוכה דף כח ע"א שאמר ר' אליעזר בימי לא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי מעולם, והביאור שמשום שהיה בטול כ"כ אל רבו ולהשפיע את נקודת רבו לפיכך לא אמר דבר מעולם רק מה ששמע מרבו, והיינו מדת יסוד שבמלכות.

שאינם רוצים לקבל מה שרצו משפיע להם, אבל בודאי אין התכלית להתכסות רק להשפיע את רצו, ואינו רק שומר הענין של רצו.

חידוש במ"ח דברים

והנה אנו רואים בהמ"ח דברים שהתורה נקניית בהם (אבות פ"ו מ"ו), שהמדה המ"ח הוא השומר דבר בשם אמרו ולפי כל הנ"ל הוא ממש המדה מ"ח שבפירוש שהוא יסוד שבמלכות, וזהו השופן ו' הנ"ל מביטול שהוא משפיע לכל העניינים מרצו שהוא שומר דברים בשם רצו, משא"כ היוס מ"ט שהוא מלכות אינו שומר בשם אמרו משום שהוא שומר הענין.

ולפשר לפ"ז נומר על רבינו הק' משלטמאר ז"ע שהיה מתכסה הגילוי של הבעש"ט, שהוא היה המדה של מלכות, המדה מ"ט של הבעש"ט ולפיכך היה שומר השור של הבעש"ט, ובודאי היה התכלית להתגלות השור הבעש"ט רק שרשה שבזמנינו לפשר לטעות בו, וממילא היה שומר השור.

ז' מדריגות במדת המלכות

היוצא לנו מזה שיש ז' מדריגות במדות המלכות, שהוא ביטול של הש"י. והוא חג"ת חסד – שרשה גדלות הבורא, גבורה – שמבטל עצמו להשם, ותפארת – שהוא מקושר ודבוק של השם והוא בחינת ישראל משר בך אתפאר, שהש"י מתפאר עם ישראל ושהם מתפארים עם הש"י. והנגלה והוד לעשות מה שנוה השם ולהתרחק ממה שאסר, ולפיכך נקרא השני לוחות נגלה והוד, כי בהלוחות ניווה הקב"ה מה לעשות ומה שלא לעשות.

ויסוד ומלכות אינו של הש"י הוא, יסוד שהוא עוסק כל היוס מענין ביטול שריך להיות בטל של הש"י וגם היאך לבטל, ומלכות הוא כשרשה שהביטול נעשה נקודה שלו ומין לו שייכות דוקא של הש"י, ע"כ טוב יותר שלו לדבר כ"כ מענין הביטול.

מחשבה

מאמר הנהגת היחוד

תכלית הבריאה. גילוי מלכותו - להטיב לברואיו

מהו תכלית הבריאה, מהו תחילת רצונו, שלמטרתו ברא הקב״ה עולמו.

ענין ׳תכלית הבריאה׳, מתחלק לשני שלבים. האחד, ענין ה׳הטבה׳, והשני, ׳גילוי מלכותו׳ ית׳. באמת שני השלבים הללו אחד הם, אמנם כדי שנבין הענין על בוריו, תחילה נחלקנו לשנים.

ענין ההטבה

זה ודאי שהקב״ה הוא תכלית הטוב, ומחק הטוב הוא להטיב. וכיון שכן הוא, רצה ית״ש לברא נבראים, כדי שיהא מי שיקבל ההטבה שלו, כי אם אין מקבל הטוב אין הטבה. ע״כ האציל בריאה כדי שיהיה לו למי להטיב. וממילא בזה שהנבראים מקבלים ההטבה שלו הם משלימים אותם ואתם עמם את כל הבריאה, כיון זה הוא תכלית הבריאה.

ענין גילוי מלכותו

הקב״ה צמצם את אורו וברא את עולמו - עולם הגשמי, ששם אינם רואים בבהירות את הנהגתו השלימה, ושלמותו ית׳ הוא בהעלם ובהסתר. תכליתו הוא שמתוך ההסתרה הזאת יבואו הנבראים לגלות מלכותו, שהוא המנהיג והשליט האמיתי, ושאכן יש מנהיג תחת כל ההעדר הזה. ע״כ האציל בריאה ששלמותו הפשוט הוא נעדר ובהעלם, כדי שיהיה מי שיביא את שלמות מלכותו הפשוט מן ההעלם אל הגילוי. וממילא, בזה שהנבראים

פועלים באופן שמתגלה כבוד מלכותו בעולם, הם משלימים אותם ואתם עמם את כל הבריאה, כי זה הוא תכלית הבריאה.

*

הקדמה גדולה

לפני שאנו נכנסים לבאר מהותי שני השלבים הנ״ל ביותר עומק, צריכים להקדים הקדמה גדולה ונפלאה.

כי הנה יש להקשות קושיא גדולה ועצומה, וכבר עמדו ע״ז **המהר״ל בספרו דרך החיים**, בסוף עמ״ס אבות, וכן **הרמב״ם בספרו המורה** (ח״ג, פ״ג), על מה שאמרו חז״ל: ״כל מה שברא הקב״ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו׳״. לכאורה משמע מזה שהבריאה מוסיפה ח״ו משהו להקב״ה, שכביכול בלא הבריאה היה חסר מעמו ית׳ חלילה. ולפי מה שכתבנו לעיל, בענין ׳תכלית הבריאה׳, הקושיא נתבאר יותר, כי אם תכלית בריאתו ית״ש הוא אי להטיב אי לגלות מלכותו ית׳, א״כ משמע מזה שהיה חסר ממנו כביכול האפשרות להטיב או האפשרות שיהיה מלכותו הגמור בהתגלות, ואיך שייך שיהיה כן.

הרמח״ל בספרו דעת תבונות (סי׳ נ״ח), מניח יסוד גדול ועמוק מני ים. דזה ודאי שמציאותו ית׳ הוא בלתי מושג, והוא תכלית השלמות, ובמציאותו לא שייך שום חסרון וצמצום כלל, וכל השפעתו בעולם וכל דרכי הנהגתו אינם ׳מוכרחים׳ לו כלל, כי רק מציאותו הוא ׳מוכרח׳, וכל חוצה לזה הוא רק ׳רצונו׳ ית׳, וכל ההנהגה וההשפעה וחוקי הבריאה שאנו רואים, הכל הן רק כפי ערכנו ולא כפי ערכו השלימה, כי הכל הוא מצד הנבראים ולא מצדו ית׳ כלל, כי הוא תכלית השלמות ולא חסר ממנו מאומה ואין במציאותו שום חסרון והעדר כלל.

ומכיון שהוא ית׳ הוא תכלית השלמות, א״כ לא היה חסר ממנו כלום לפני בראו הבריאה, רק שבא הקב״ה וחידש ש׳רצונו׳ הוא שיהיה ענין ה׳הטבה׳, והוא ב׳רצונו׳ חידש ענין הלזה, ואין זה ׳מוכרח׳ כלל אליו אלא ׳רצוי׳ הוא אצלו. וכן הוא הוא שחידש את הכלל ש׳מחק הטוב הוא להטיב׳.

ואחר שחידש זאת, שייך לברא נבראים ולהעמיד הנהגת העולם וחוקיו, כדי למלא רצונו,

אבל בודאי בלא כל זה, אלמלא לא היה ממציא את הבריאה, ג״כ לא היה חסר ממנו כלום כל עיקר. נמצא שכל הבריאה עומד תמיד ע״י התחדשות והתמדת רצונו, ואנו ממלאים רצונו במה שאנו פועלים באופן שהוא כביכול רוצה שנפעול. וענין זה עמוק עמוק הוא.

*

עכשיו נחזור לענייננו הראשון, והוא לבאר יותר ענין תכלית הבריאה.

הבאנו לעיל, שתכלית הבריאה הוא שרצונו ית׳ הוא להטיב. אנו צריכים להעמיק יותר, מהו זה ענין ההטבה, מה חסר לנו ומה צריך הוא ית״ש להטיב לנו להשלימו.

שלמות וחסרון - תענוג הדבקות

ענין זה מביא אותנו לענין השלמות והחסרון הנמצא בהבריאה. דזה ודאי שהקב״ה ברא עולמו חסר, ואנו, הנבראים עבודתנו להשלימו, ועי״ז להביא את עצמנו ואת כל העולם לשלמות התיקון. אבל צריכים אנו לדעת, מהו מהות השלמות הלזה ומהו מהות החסרון שאנו מדברים בו.

מכיון שאנו יודעים בטוב שהאלוה ית׳ הוא השלמות הגמור והוא בלתי בעל תכלית, א״כ לכאורה מצד שלומותו הגמור היה יכול לברא האדם וכל הבריאה בתכלית השלמות, כפי ערכו, כי מצד היותו שלם, ראוי שבריותיו ג״כ יהיו שלמים. אמנם מכיון שרצונו היה שהאדם בעבודתו יהיה משלים את הבריאה ולהביאה אל תכליתה, א״כ רצונו היה לברא בריאה חסר השלמות. וממילא כאילו מנע את שלמותו הפשוט מלהיות נגלה ומושג ויצר עולמו עם חסרונות וכל שלמותו נעדר ונסתר, כדי שיבואו הם וישלימו ע״י עבודתם את עצמם וכל העולם עמהם.

ומהו השלמות הלזה שצריך האדם להשלים. זהו ענין הדבקות, שיהיה האדם מתדבק בקדושתו ית׳, ויהיה נהנה מהשגת כבודו בלי שום מונע ומפריד ובלי התרחקות. שמכיון שהנבראים הם עלולים ממנו ית׳, צריך העלול להתדבק לעילתו. ולכן תכלית העבודה היא לחזור אל השורש ולידבק בשלמותו הגמור.

ובזה נחזור ל׳שלב הראשון׳ ממה שהתחלנו להגדיר ענין ׳תכלית הבריאה׳, וזהו ענין ה׳הטבה׳,

שהקב״ה רצה להטיב, וכדי שיהיה עם מי להטיב, ברא בריאה חסרות השלמות, ועל ידי שהנבראים ישלימו את עצמן והעולם, הם יקבלו ההטבה שלו. ומהו ההטבה, ההטבה הלזו היא היא ענין הדבקות הנ״ל. שמכיון שסוף כל סוף האדם נמשך ונאצל ממנו ית׳, א״כ תכלית כל תענוגם הוא לשוב ולהתדבק לשורשם. ע״כ כל היותר שהאדם משלים את עצמו, הוא מתדבק ביותר אל השורש. וכמו שהרמח״ל מביא בתחלת ספרו **מסילת ישרים**: ״האדם לא נברא אלא להתענג על ה׳ ולהנות מזיו שכינתו״. וזו בעצמה היא ענין ההטבה, וזהו ענין עוה״ב, ששם יושבים ונהנים מזיו השכינה.

אמנם כל ענין שלמותו ית׳ אנו יכולים להשיגו ולהבינו רק באופן כללי, ולא באופן פרטי. שאין אנו יכולים להבין מהו זה ׳מהות השלמות׳ והדבקות בו ית׳, כי לא יראני האדם וחי, כי כל עוד שאנו נמצאים בתוך החסרון, אין אנו יכולים להבין מהות השלמות הגמור. אולם כדי להבין מהו עבודתנו, צריכים אנו להבין באופן כללי ענין השלמות, כדי להבין מזה ענין החסרון שמרחיקים אותנו מן השלמות. ועי״ז נדע מהו העבודה המוטלת עלנו, כדי להגיע להשלמות, ואנו צריכים לעבוד להעביר המניעה, ולקנות השלמות.

אמנם עדיין אנו צריכים להבין, האיך נמצא כח ויכולת בהאדם להשלים חסרונותיו, כיון שנברא חסר ואינו משיג מהו ענין שלמותו ית׳.

יחודו

לזה צריכים לידע, כי אע״פ שנזכר לעיל שהקב״ה לא גילה לנו שלמותו הגמור והסתיר אותו מאתנו, אולם קצה קטן משלמותו אכן גילה לנו, וזה ענין ה״יחוד׳. וכשהנבראים יעבדו להשיג זה, הם באים אל השלמות ולהידבק אח״כ אל השלמות הגמור.

ועדיין צריכים לבאר מהו ענין היחוד.

כשמביטים על מעשי ה׳ והנהגתו, אנו רואים ומתברר לנו עי״ז עוצם יחודו, על אף ששאר מעלותיו ית׳ אין בנו היכולת להשיגם, אמנם ״יחודו׳ הגמור כן אנו יכולים לראותו ולהשיגו, למה?

מהו הביאור מציאות של מלת ״יחידי׳. מציאות של יחידי הוא ההיפוך מציאות של ׳בלעדי׳, כי אם אומרים שהוא ״יחידי׳, פירושו

הוא שאין אחר בלעדו. עתה, כשרוצים להבין מהות איזה מדה מן המדות כגון חכמה או חסד, צריכים להסבירה על ידי הגדרה של 'חיוב', מהו 'מהות' החכמה. על אף שידוע הכלל של 'יתרון האור אינו אלא מן החושך', אין הכוונה שע"י החושך מבינים את 'מהות' האור, כי ודאי לפני שרואים את האור עצמו, אין יכולים להבין מהו זה 'מהות האור'. מהות האור צריכים להסבירה על ידי גדר חיוב שלו, שצריכים להסביר מהו מהות האור עצמו, רק החושך עוזר שיוכלו לראות את 'מעלת' האור.

וכן הוא במדת ה'חכמה', שכדי להבין ענין החכמה צריכים להסבירה באופן חיוב, כי על ידי שנבין ענין ה'סכלות' בלבד, עדיין אין מבינים מהות החכמה, וכן בשאר המדות.

ע"כ אי אפשר לנברא להבין מהות חכמתו וחסדו ית', מכיון שהן בלי גבול והוא השלמות האמיתי, ואנו בעלי גבול, ושלמותו נעדר מאתנו.

אמנם שונה הוא מציאות של 'יחידי'. שכדי להבין מציאות של יחידי, צריכים להסבירו באופן 'שלילה', כי ההגדרה של יחיד הוא שאין אחר בלעדו. נמצא שכל שמבינים השלילה מבינים מהות החיוב של ענין היחוד, ולא צריכים להסביר עוד.

לעניננו, לא רצה הבורא לגלות כל שלמותו לנבראים, כי כל זמן שהאדם הוא עלול ונברא כמונו, אי אפשר לו להשיג כל שלומותו ית', ורצונו הוא ששלמותו יהיה נעדר ונסתר ונחסר מהנבראים. עכ"ז קצה קטן אכן רצה הקב"ה שאנו יהיו משיגים, וזהו ענין 'יחודו' הגמור, שזה ענין שאנו יכולים להשיגו ולידבק בו בלי שום מונע ומפריד. ע"כ גילה לנו ית' ענין יחודו, וזה ע"י שברא הבריאה מלא רע וחסרונות, ונראה שיש שליט ומנהיג בלעדו, ושליטתו ית' נעלם, ונראה שאנו הנבראים שולטים בעולם, או מערכות שמים וארץ וחוקי הטבע הם הם השולטים בעולם, ואין יחודו נראה וניכר.

וכשהנבראים מכירים שמעל כל הבריאה וגבורותיו, יש שלמות אמיתי הגמור ויש מנהיג יחידי, עי"ז מבינים בבירור מהות יחודו הגמור, שהוא ההכרה שאין אחר בלעדו.

ענין החסרון

ומתוך שאנו מבינים מהו ענין השלמות שרצה המאציל שאנו יבאו לשם, נבין ע"י כך מהו ענין

החסרון. שאם כל ענין השלמות הוא להידבק ביחודו הגמור ולהשיגו, מובן שענין החסרון הוא הריחוק משלמות הזה. כי כל מה שהבריאה מתרחקת מלראות ולהשיג ולהתדבק בשלמותו, כך העולם נשאר בחסרונו.

הנהגת היחוד - הנהגת המשפט

וזה מביא אותנו להבין היטב ענין 'הנהגת היחוד'. ענין הנהגת היחוד הוא שהבורא הוא המנהיג והשליט היחיד, ואין שום מנהיג לעולמו ולנבראים אלא הוא, ואין שום 'מצוי מוכרח' אלא הוא. וכיון שכן, כל המציאות הוא רק מ'רצונו' כביכול, ואין הוא מוכרח לעשות ולפעול כלום מחמת שום סיבה לבד מ'רצונו'. והוא בעצמו הוא השלמות היחידי ומנהיג ושליט היחידי, וכל החוקים וכל ההנהגה מתנהג 'תמיד' על ידיו ב'רצונו'.

ולאפוקי מאותן שחושבין שהקב"ה הוא ח"ו מוכרח לנהג עולמו כפי חוקי הטבע, וכאילו הוא משועבד תחת הטבע שהוא בעצמו האציל.

וכן מאותן שחושבין שכיון שהק"ב חקק את חוקי הטבע א"כ מסר כל ההנהגה בידם והם והם המנהיגים והכל הולך כפי חוק הטבע, ושהכל תלוי במזל ומקרה אחד לכל.

וגם לאפוקי מדעת גויי הארץ (הנוצרים) האומרים שח"ו הקב"ה היה מוכרח לעזוב את ישראל ולהחליפם באומה אחרת מחמת סיבת חטאם, באומרם שכיון שהקב"ה קבע ענין שכר ועונש, וישראל חטאו, ע"כ הוא כביכול מוכרח לפעול כפי מה שהוא בעצמו קבע בטבע ומוכרח הוא לעזוב אותם ח"ו ולהחליף אותם באומה אחרת.

לאפוקי מכל זה, בא 'ענין היחוד' לומר, שהכל הבל ורעות רוח, שהבורא הוא המנהיג והוא השליט ואין שום שליט ממעל לו, וכל מה שמתרחש בעולם הן טוב והן רע, **הכל מתנהג כפי רצונו**, והוא למעלה מכל מה שאנו יכולים להשיג.

ובזה אנו באים להנהגתו השני, והוא 'הנהגת המשפט' - 'הנהגת הבחירה'. וזהו כל ההנהגה שאנו רואים בעיננו בעולם העשיה - עולם הטבע, שנמצא בו טוב ורע וכל שלמותו נעדר ונעלם, וניתן מקום להנברא לבחור מה שהוא רוצה לעשות, להנהיג ולפעול כפי שהוא רוצה, אי לטוב אי לרע. וכאן

בעולם הבחירה הזה חקק הבורא להנבראים לבחור בטוב ולהכיר מתוך כל ההסתר הזה את עוצם יחידית שלמותו הגמור, ושהוא הוא הבורא והוא המנהיג את כל בין טוב ובין רע, וכל ההעלם וההעדר הוא רק להסתיר את יחודו כדי שאנו, הנבראים, נגלה אותו להכיר בו, ועי״ז להביא את עצמנו ואת כל העולם לשלמות תיקונו.

דרך עבודה על פי ידיעה

ביאור מחלוקת קרח ומשה רבינו

אחר שבארנו ענין תכלית הבריאה ואופן הנהגתו, שהבורא הוא המנהיג היחידי בעולם, נבא לבאר חלק העבודה כאן ב׳עולם המשפט׳, ובחדא מחתא נבאר עומק מחלוקתו של קרח על משה רבינו ע״ה, עפ״י ׳עבודת הידיעה׳.

משה רבינו - שם מ״ה. קרח - שם ב״ן

אנו הנבראים הנמצאים כאן בעולם המשפט התחתון - עולם הבחירה, צריכים אנחנו להבין האיך להתייחס בעבודתנו אל ענין ההנהגה המעולה והגבוה ביותר, שזו היא הנהגת יחודו - הנהגת הידיעה.

הנה יש שתי פנים, שתי בחינות בדרך העבודה ע״פ ענין הידיעה, בחינת מ״ה - דעת משה רבינו, בחינת ב״ן - דעת קרח.

דעת משה - בחינת מ״ה

דעת משה רבינו הוא, שכיון שכל סדרי הבריאה וכל הנבראים הם באמת מתנהגים עפ״י הנהגת יחודו, והוא ית׳ יודע הכל מה שייעשה בעולם והוא יבקש חשבונות רבים והכל מתנהג על ידו להביא את הנבראים והבריאה אל תיקון שלמותם. נמצא שאנחנו הנבראים בטלים לגמרי להנהגתו ית׳. וכיון שכן הוא, אין להנבראים דעת מעצמן ואין להם יכולת לפעול כלום מעצמן, אלא הכל בידי שמים, והם בטלים להנהגתו ורצונו, כיון שהוא השליט היחידי.

נמצא לפי זה, שכל מה שאנו בוחרים לעשות כאן בעולם הבחירה, אם אנו עושים אותם בתכלית הביטול, א״כ בחירתנו הוא

באמת רצונו, ובחירתינו וידיעתו ית׳ אחד הם.[א]

והנה, דעת הזה הוא ׳דעת משה רבינו׳, שהוא בחינת מ״ה, כמה שאמר הוא בעצמו: ונחנו מ״ה וגו׳ (שמות ט״ז, ז׳). הביאור בזה הוא שאנחנו הנבראים אין לנו דעת לעצמנו, אלא אנחנו מתבטלים בתכלית, להנהגתו ולרצונו ית׳.

ועפי״ז אמר משה לקרח, כיון שרצון המנהיג הוא שאהרן יהיה כהן ולא אתה, ע״כ צריכים אנו להתבטל עצמנו לרצונו, שהוא השליט היחידי והוא הוא תכלית השלמות, וכל מה שהוא עושה הוא מצד שלמותו הגמור והכל הוא לתכלית לבא אל שלמות התיקון.

וזה מ״ש משה לקרח, בוקר ויודע ה׳ וגו׳ (במדבר ט״ז, ה׳), על פי שפירש״י, גבולות חלק הקב״ה בעולמו וכו׳, פי׳ אין אתה יכול לעשות מה שעולה על לבך, צריך אתה לצמצם את עצמך ולהתבטל לרצונו ולהנהגתו ולעשות מה שרצון הבורא שייעשה.

דעת קרח - בחינת ב״ן

אמנם לא כן היה דעת קרח. דעתו היה שכיון שההנהגה האמיתי היא הנהגת היחודו, עבודתינו היא להמשיך זאת ההנהגה לכאן בעולם הבחירה. פירושו הוא, דכיון שעפ״י האמת כל העולם כולו הוא חלק מהנהגת יחודו ובתוך כל ההעלם וההעדר נמצא שם אורו והנהגתו ית׳, א״כ כל מה שאנחנו הנבראים בעולם הבחירה רוצים לעשות, הנה הרצון הזה הוא באמת רצון המנהיג העליון שסיבב רצון הזה בלבנו. וא״כ כל מה שהנבראים רוצים לעשות אזי תיכף הם יכולים להוציאו לפועלו, כיון שע״י שהוא רוצה בזה, מאליו זה נעשה רצונו ית׳, כיון שא״א לשום מחשבה או רצון בעולם הבחירה והמשפט הדין, מבלי שהוא ית׳ יסבב אותו, וא״כ רצונינו הוא רצונו ית׳.

וזה הוא הבחינה של שם ב״ן. שהבן אצל אביו הוא מקבל ממשפיעו - מאביו ומאמו. וטבע של מקבל הוא שיש לו היכולת לעשות רצון המשפיע, וכגון דא לגבי בן אצל אביו, יש לו היכולת שכל מה

א) עי׳ להלן תחת כותר ׳טעותו של קרח׳, בד״ה ולפי זה.

שהוא רוצה שאביו ימלא אותו, וזהו מפני שהאב רוצה להשפיע לבנו מה שמגמה בלבו, וא״כ כשיהיה איזה רצון בלב הבן אזי תיכף יהיה זה רצון אביו ג״כ, והאב ישתוקק למלא רצון בנו, והכל מפני שהבן רצה זה. אע״פ שבאמת הבן הוא ה׳מקבל׳ והאב הוא ה׳משפיע׳, עכ״ז כל מגמת המשפיע הוא שיהיה מי שיקבל השפעתו, וכדי שיהיה המקבל ראוי להיות כלי מוכן לקבל, צריך המקבל להשפיע למעלה אל המשפיע ולבטא רצונו מול המשפיע כדי לעורר המשפיע, ועי״ז הוא מעורר את רצון המשפיע למלא תשוקתו.

וזה היה ׳דעת קרח׳, שאנו, המקבלים מהשפעתו ית׳, בידינו הוא לעורר רצונו כפי מה שאנו רוצים, וכל מה שאנחנו רוצים, מאליו זה רצונו ית׳.

ומהאי טעמא חשב קרח, שהוא יכול ג״כ להיות כהן לאל עליון, כיון שהוא חושק לזה ורוצה להגיע לזה, אזי תיכף הוא יכול לעשותו, דבודאי זה רצון הקב״ה שיהיה כן, שהוא ית׳ ורצונינו אחד הן, ורצון של נברא הוסב על ידי המנהיג היחיד.

טעותו של קרח - מי הוא המשפיע האמיתי

אכן, ודאי שזה אמת שכל רצון הנבראים מוכרח שזה הוא רצון המנהיג. אמנם אין הנברא יכול להגיע לזה כי אם ע״י ׳ביטול לגמרי׳ לרצון המנהיג. כי כמו בבן אצל אביו, אם הבן יבלבל הסדר, ויהיה נדמה בדעתו שכיון שהאבא רוצה להשפיעו לו כל טוב כפי רצונו, א״כ אני בעל הבירה ואני יכול לדרוש כל מה שאני רוצה ואבא יהיה מוכרח למלא אותו.

כי בקל יוכל להתבלבל הגבולים, שהבן שוכח מי הוא ה׳משפיע׳ ומי ה׳מקבל׳ באמת, וידמה בעיניו שהוא המשפיע. וזה מביא לקלקול, כי כדי שהמשפיע יוכל להשפיע בטוב, צריך המקבל להיות ׳מקבל׳ ולא ׳משפיע׳, ואל תטעה המקבל לומר שזה מה שהמשפיע ממתין על ביטוי רצונו הוא מפני שהוא, המקבל, הוא המשפיע והוא האדון פה.

אבל האמת הוא, שהבן תמיד נשאר בתואר ׳מקבל׳, רק המקבל הזה - כדי שהמשפיע יהיה לו הרצון והתשוקה למלא מגמת

המקבל - צריך המקבל "לעורר את המשפיע", כדי להדליק תשוקתו להיות משפיע לו כל טוב. אבל הכל צריך להיות למטרה להיות אח"כ מקבל, בהכנעה וביטול ולא כשליט ומשפיע.

וזו היתה טעותו של קרח, שכיון שעבודתו היה בשם ב"ן, א"כ היה נדמה לו שיוכל להמשיך ענין המ"ה אל הב"ן, דהיינו להמשיך הנהגתו היחידי - ששם הכל מתנהג על ידי יחודו - לתוך הנהגת המשפט. שדעתו היה בחינת 'חושך', שכל חושך דהיינו שכל הסתרה בעולם המשפט הדין הרי הוא באמת אור ורצון ה'. נמצא שכל מה שיהודי חושק כאן בעולם ההעדר, הרי הוא באמת אור ושזה בעצמו הוא רצונו ית'. וזה ענין מ"ה דב"ן.

ומזה יצא שכיון שהוא, קרח, חשק בהכהונה, חשב שאם הוא חושק לזה ודאי זהו רצון המנהיג, וממילא הוא יכול להיות כהן.

אבל דעתו של משרע"ה היה בחינה של 'אור', כמ"ש בוקר ויודע ה' וגו', שקודם צריכים להדביק א"ע להאור דהיינו ברצונו ממש ולהיות 'מקבל' ממש ולהתבטל לרצונו, ורק אחר שנתבטל לרצונו ויודע שיש מנהיג אמיתי, יכול למצא אור הנהגתו בתוך החושך.

ולפי זה, על ידי ענין דמ"ה יכולים לבא לענין דב"ן על דרך האמיתי. כי אם הנברא כבר נתבטל לרצונו, א"כ מה יהיה רצון הנברא לבחור בו, בודאי לא יהיה רק למלא רצון הבורא, כיון שכל רצונו הוא להיות מתנהג על ידי הנהגת הבורא ורצונו, א"כ כל רצונו הוא רצון הקב"ה, כיון שהוא בטל לרצונו ית'. וזה ענין הב"ן הבא מתוך המ"ה.

נצח והוד - ב"ן דמ"ה

ומתוך ענין זה יוצא החילוק של 'נצח והוד'. שענין זה שהקב"ה הוא המנהיג והנבראים צריכים לבטל עצמם להנהגתו, - בחינת מ"ה, זה מורה על ענין התיקון דלעתיד לבא ושעכשיו העולם עדיין בחסרונו. שזה שהקב"ה צריך תמיד להנהיג העולם וצריכים תמיד לזכור שיש כאן מנהיג אמיתי ואין יחודו בהתגלות, זה מפני שהעולם עדיין אינו מתוקן, ונמצא עדיין בתוך החושך. ועבודתינו הוא שבתוך החושך נגַלה אורו והנהגתו ולהתבטל אליו. וזה ענין של 'נצח', כוונתו שהקב"ה צריך כביכול תמיד

לנצח ולהנהיג את העולם כפי רצונו.

אבל ענין של 'הוד' הוא שכבר העולם מתוקן, והבריאה מאליו מתנהג ע"י רצונו ולא יהיה שוב חושך והסתר, שכל הנהגתו יהיה בשלמות הגילוי, ואז העולם יתנהג עפ"י בחינת ב"ן דמ"ה, כיון שכל הבריאה יהיו כבר נתבטל לשלמות הנהגתו, וכל רצון הנבראים וכל הבחירה שלהם יהיו אחדים עם רצון המנהיג האמיתי, ויהיו אז בתכלית הדבקות.[ב]

ידיעה ובחירה

ולפי ענין זה מבואר היטב ענין 'ידיעה ובחירה', שהקושיא ידוע. ולפי הנ"ל לא קשה כלום, כי אם מתדבקים לענין ה'ידיעה' דהיינו לרצונו ולהנהגתו השלימה, אזי מבינים היטב שכל בחירה הוא עצם ידיעה, וכל מה שאנו בוחרים הכל הם כפי מה שסיבב על ידי שלמות רצונו והנהגתו, ואכן בודאי שכאן בעולם המשפט חקק הבורא שיהיה ענין של בחירה, אבל בעולם הידיעה ששם ההנהגה האמיתי, הכל מתנהג עפ"י הנהגתו השלימה שאינ לנו השגה כלל. וזה סוד כמוס.[ג]

תכלית הבריאה - התבטלות לידיעה

היוצא לנו מכל זה הוא, שעבודה לפי דעת משה רבינו ע"ה, הוא, לבטל את עצמו לענין הידיעה, ששם, בעולם הידיעה, הכל מתנהג על ידי הנהגת היחוד של הבורא והמנהיג את הכל. וצריכים לעבוד לגלות הנהגת יחודו ושהוא הוא המנהיג היחידי האמיתי ואין שום מנהיג ושליט בלעדו. וכל מה שהנברא עובד להשיג את זה, כך הוא מתדבק לרצונו ולהנהגתו היחידי, ובכל מה שהוא יעשה וכל מה שהוא יראה, הוא יראה בהם את הנהגתו ויאמין שהוא עשה ועושה ויעשה את הכל, להביא את העולם לתכליתו תיקונו. עד שבא הנברא לתכלית הדבקות.

ועי"ז מתגלה כבוד מלכותו בעולם, שכאן בעולם החסרון והסתר, באים הנבראים שאינם רואים כלל את הנהגת העליון והם

ב) ובזה יובן מה שמשה רבינו הוא מדת 'נצח' באושפיזין, ויובן כיון שנצח הוא צד ימין - צד המ"ה, והוד הוא צד שמאל - צד הב"ן. ותבין היטב. וחילוק זה של 'נצח והוד' יבואר בספה"ק מאיר עיני חכמים לחנוכה באריכות.

ג) עיין ליקוטי מוהר"ן תורה כ"א בענין זה.

מגלים את הנהגתו האמיתי, זהו תכלית גילוי מלכותו ית״ש.

*

עבודה על פי ידיעה - כל חושך הוא עצם אור

דרך העבודה עפ״י ידיעה הוא כפי מה שכבר כתב **הרמח״ל**, וכפי שהוא מבאר, כל מה שמתרחש כאן בעולם המשפט האל הוא בחשבון עמוק עמוק מי ימצאנה, והכל הוא להנהיג את הנבראים וכל הבריאה לתכלית תיקונו. נמצא לפ״ז שכל החושך הנראה בעולם הרי אינו באמת חושך, שמצד שלמותו ית׳ הכל אור הוא, והכל נעשה כפי רצונו לתקן הבריאה.

לכן כשרואים איש ישראלי שבא לידי תיקונו אחר שהיה בחושך, הן ברוחניות, שהיה נטמע בתוך הטומאה, והן בגשמיות, שאך חושך רדף אותו. ואחר איזה זמן הוא בא לתיקונו והחזיר בתשובה, או המזל זרח לו. אל תדמה בנפשו שכל מה שעבר עליו וכל מה שעשה בהעבר וכל התקופה ההוא הרי הם כלא היו ורק עכשיו מתחיל דף חדש בחייו לחיות עם אור העליון. אבל האמת הוא, שכל העבר שלו היה עצם אור ותיקון, רק שהיה נסתר בתוך החושך והעלם, ולא היה היכולת לראות האור שבו, אבל באמת הם היו עצם תיקון, ורק עי״ז היה לו היכולת לבא אל תיקונו ׳הגלוי׳.

ישוב קושית הרש״ש

לפי דרך זה מיושב מה שהקשה **הרש״ש** במס׳ ב״מ (ק״ז ע״א), על מה שדרשו חז״ל, ״ברוך את בבואך וברוך אתה בצאתיך, שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא״, כתב ע״ז **הרש״ש**: ״מכאן קצת סתירה לבעלי הגלגול״, דהיינו, שלפי דעת בעלי הגלגול אכן אדם בא לעולם עם חטא מגלגולו העבר.

אבל לפי כל הנ״ל הכל מיושב שאכן ב׳עולם המשפט׳, שרק החושך הוא בגלוי, האדם בא לעולם בלא חטא, וזה אמת, שלמעשה עדיין לא חטא ׳בפועל׳ כלל. אבל ב׳עולם הידיעה׳, שהכל מתנהג ע״י הנהגת יחודו, שזה ההנהגה המעולה האמיתי והגבוה ביותר וכל הבריאה ומעבריו מתחילתו ועד סופו הכל היא תמונה אחת גדולה, שם גזר המנהיג האמיתי שתהיה להנשמה

איזה חושך שיהא צריכה לתקנו. מה שמתרחש.

'אמונה' שיש שלמות בכל חסרון

וממילא עבודת איש הישראלי הוא בבחינת 'לדום ולשתוק', ולהניח את עצמו להתנהג עם הנהגת הבריאה וליעשות חלק מתיקון הבריאה, ולידע שכל החושך וההעלם שרואה כאן בתוך עולם החסרון, הנראה כאילו הוא היפוך האור, עבודתו בזה הוא להידבק בהנהגתו השלימה ואמיתי, ועי"ז לגלות אור הנהגתו השלמות בתוך ההעדר.

עבודה הנ"ל כולל בתוכו שתי מדריגות, אחד גבוה מחבירו. האחד הוא בחינת 'נפש' ו'רוח', והשני הוא בחינת 'נשמה'.

עבודת הנפש והרוח היא, התיקון המתהוה בתוך החושך שאין יכול לראותו ולהבינו, כיון שתיקונו נסתר בתוך החושך, ובתוך החושך - מבלי שיאמין בהנהגה עליונה - אי אפשר להבין איזה תיקון יש בכל

אך העבודה בבחינת נשמה היא גבוה יותר, שמבינים שהתיקון האמיתי מתהוה בעולמות עליונים, וזה צריכים להאמין באמונה, ועי"י אמונה יכולים להשיג שכל הבריאה יש לו תיקון בעולמות עליונים, ובכל חושך נסתר בו רק אור עליון.[ד]

וממילא כל מה שבוחרים הנבראים כאן בעולם המשפט והעדר, מביאים עי"ז את עצמם וכל הבריאה אל תכלית תיקונו השלם, ועי"ז מעלין את הניצוצין. וצריכים להאמין את זה אע"פ שאין רואים את זה חושית, כי אי אפשר לראות התיקון בחוש, כי התיקון האמיתי הוא בלתי מושג כיון שזה מצד שלמותו הגמור שהוא בלתי מושג. רק העבודה האמיתי היא 'להאמין' שבכל חושך יש אור ותיקון וכל מה שעושים רצונו ית', מביאים א"ע וכל הבריאה לתכלית תיקונו, עד שיהיה נשלם כל הבריאה ויתגלה מלכותו ית' לעין כל כאן בעולם התחתון אמן:

ד) וזה הביאור ברש"ש בהקדמתו על ספרו 'רחובות הנהר', שכותב שפרצוף נפש ורוח תיקונם ע"י המאציל היות שהם כ"כ נמוך ואור שלמותו הוא נסתר בתוך החושך, צריך ה' בעצמו לעשות התיקון. וממילא אי אפשר לחייב האדם לבחור בטוב ה', כיון שהחושך שם הוא כ"כ עד שהתיקון צריך להיעשות דוקא מאליו ית', שא"א לנברא להכיר שחושך זה הוא כל כולו אור ה'.
ובפרצוף הנשמה, שם אנו עוסקים כל העבודה. כי בבחינת נשמה יש בחירה, שהאדם יכול לבחור בטוב ולידבק בשלמותו ית', ויכול האדם להשיגו ולתקנו בעצמו, ע"י שיכיר יחודו יתברך, וזהו ע"י ה'אמונה' שבכל חסרון יש שלמות ואור עליון.

עבודה

קשר עם הקב"ה מתוך ההעדר

מבואר בספה"ק 'אוהב ישראל' אמה דאיתא בחז"ל (חגיגה ט"ו ע"א) ש'אחר' (אלישא בן אבויה) **לא** רצה לשוב אל השם מכיון ששמע מאחורי הפרגוד "שובו בנים שובבים - חוץ מאחר". ומבאר ה'אוהב ישראל', דבאמת אין כזה דבר שאיש יהודי ישוב בתשובה לפני המקום ולא יקבלו הקב"ה, זה אי אפשר! דשערי תשובה לעולם לא ננעלו, ואין לך דבר העומד בפני התשובה, וכבר הבטיחה הכתוב 'לבל ידח ממנו נדח'. אלא הביאור הוא; שאפי' בזמן שהקב"ה מרמז להאדם שאי אפשר לו לשוב בתשובה אליו מצד גודל הריחוק שריחק א"ע מהקב"ה, אכ"ז ממתין ומחכה לו עד יום מותו אם האדם ישוב מיד יקבלו בגודל רחמיו וחסדיו המרובים.

וא"כ, מבאר ה'אוהב ישראל' שהי' לו ל'אחר' לשוב אל השם אע"פ שסבר הי' שהקב"ה אינו מקבלו בתשובה. ואפי' כשהוא יודע בבירור שהקב"ה אינו רוצה שישוב אליו.

היינו, שיש מושג שאדם בר ישראל יכול כביכול להתחצף לפני המקום, כמבואר בספרים שיש ענין של חוצפה דקדושה. דאפי' בזמן ומצב שהוא מבין בדעתו שהקב"ה אינו חופץ בו, מ"מ הוא מדחיף א"ע אל הקב"ה ושב אליו.

מכתב מרבינו האדמו"ר האמצעי זי"ע

בכדי להמחיש ולבאר הענין נביא כאן איזה קטע ממכתב אשר כתב האדמו"ר האמצעי זי"ע, המכונה בשם 'קונטרס התפעלות' (מאמרי אדמו"ר האמ"צ-קונטרסים, עמ' נ"א). הוא ז"ל מבאר שם כמה דרגות בענין הדביקות ע"פ הנר"ן ח"י, ע"ש דבריו יקרים ונוראים.

שלא לרמות בעצמו בענין תענוג הדביקות

הנה באמצע שם (עמ' קפ"ב ד"ה 'והכת החמישי'), בבארו ענין הדביקות בבחי' יחידה כתב וזלשו"ק:

ויש בזה רבים מאד המטעים את עצמם ונדמה להם בקל שמתענגים בעונג זה הפשוט וכו', וא"צ לדבר בהם כלל, כי דמיונות שוא הוא לגמרי הבאה מרתיחות הדמים וקלקול עצמי בכלי המוח הנקרא 'שקר עצמי' (בל"א "איין געגנארטער מענטש" בטבע דוקא), **שאין לזה תיקון לעולם! כידוע. ומסתעף מזה שקר ודמיון שוא כ"כ עד שנדמה [לו] שנסתלקה נפשו** (הנקרא "אויסגיין"), **ולא יוכל לעמוד בגופו וכו', וגם יראה חזיונות מבוהלות ונוראות וכו'. ובשוטים כאלה א"צ לדבר.**

בביאור דבריו: שיש כאלה אנשים המכנסים א"ע לידי איזה תענוג, ונדמה להם ע"ז שהגיעו לידי דביקות נוראה ונפלאה כ"כ עד כלות הנפש ממש, ושהוא אינו יכול לעמוד על מעמדו מרוב דביקותו.... וגם יוכל שידמה לו שהוא רואה חזיונות נוראות וכו'. וכתב האדמו"ר ז"ל על איש כזה, שהוא 'א גענארטער מענטש בטבע', היינו שבטבע נערט ער זיך, שזהו טבעתו ע"ד כלל. ושחזיונותיו הם דמיונות שוא ושקר ממש, ושהם שוטים שא"צ לדבר מהם כלל.

גם בדביקות אמיתית יוכל להיות עירוב של טוב ורע

והוא ז"ל ממשיך שם וזל"ק: **ואמנם דבר השכיח בזה גם במביני מדע 'שאינם מטעים א"ע', הוא מצד תערובת התפעלות הלב בזה, כאשר יתפעל בנקודת ליבו שלמעלה מטעם וכו', ויתערב בבחי' עונג דיחידה המאיר במקצת כנ"ל, הנה אז 'ידמה לו' אמיתית בהתפעלות העונג הזה הפשוט** (דיחידה) **וכו', וסימנו שבא במורגש הלב בשר, וידמה לו שזהו מ"ש "כלה שארי ולבבי" וכו'. אך יש בזה תערובת טעות גדול מאד, והוא להיות שלב בשר הזה מעורב טו"ר מבחי' נוגה, ואיך אפשר שיהי' כלי מוכן [לקבל] עונג האלקי הזה העצמי אם לא שנזדכך מחומריותו היטיב, וזה אינו בנמצא כלל. א"כ וודאי אין זה אמת גמור רק מעורב בטעות** (הנקרא 'גע'נערט').

בביאור דבריו: שאפי' אותן המבינים באמת 'שאינם מטעים א"ע בטיבעם', ויש להם אמיתת העונג של הדביקות הפשוט והעצמי בבחי' יחידה, וידמה להם שזהו הדביקות מה שאמר הכתוב "כלה שארי ולבבי" וכו'. כתב ע"ז האדמו"ר ז"ל, דאכ"ז יתכן שאף בהם יפול טעות ודמיון הבא מעירוב טוב ורע, היינו שהלב בשר של זה האדם עדיין לא נזדכך היטיב,

וכשמגיע זה הדביקות בהתפעלות בזה הלב בשר, אזי נעשה זה העונג עירוב של טו"ר מבחי' נוגה, כיון שזה הלב לא נזדכך היטיב כראוי, ועדיין אינו ראוי לקבל אמיתת העונג האלקי העצמי הזה, וממילא יש כאן עירוב של טוב - היינו הדביקות - עם רע - היינו ההתפעלות הדביקות הבא מלב בשר שעדיין לא נזדכך היטיב היטיב.

גם בהתפעלות מן הלב יש בו נקודת האמת ממש

והוא ז"ל ממשיך ואומר: **אמנם הנה מצד אחר יוכל להיות שיהי'** (זה האחרון) **אמת לתכליתו ממש! והוא להיות ידוע שיש התפעלות בלב בשר ג"כ מצד נקודת הלב שנקרא בחי' 'בהמה' שלמטה מן הדעת ששרשה למעלה מן הדעת וכו', וכמ"ש "בהמות הייתי עמך" וכו'. והגם שמביני מדע מואסים בזה, טח עיניהם מראות שיש בזה שורש העונג העצמי הנ"ל בלי תערובות כלל וכלל. והוא להיות שזהו בא מצד בחי' התמימות האמיתי שבלב, וכמ"ש "והיה תמים". ותמימות זו היינו בבחי' יחידה דוקא שמאיר בלב בנקודה הפנימית.**

בביאור דבריו: דבריו עכשיו עולה אמה שכת' לעיל שעונג הדביקות הבא מלב בשר אשר לא נזדכך לגמרי אין זה אמת הגמור, מכיון שהוא מעורב טו"ר. וע"ז כתב עכשיו, שמצד שני בעומק אין זה כן. והיינו, דאפשר שיהי' דביקות כזה אמיתית אל התכלית ממש! וזהו אכן הדביקות העצמי בבחי' יחידה בלי תערובת של טעות ודמיון. והוא כשבא לו זה העונג העצמי בהתפעלות מצד תמימות אמיתי שבלב, זהו אכן הדביקות מבחי' היחידה המאיר בנקודה הפנימית בלב דוקא. וזה נקרא בחי' 'בהמה' שלמטה מן הדעת מכיון שזה בא מן הלב בשר, אבל שרשה הוא למעלה מן הדעת, גבוה מעל גבוה. והגם שהמבינים וחכמים דרכם למאוס בענין הלז מכיון שזה בא בהתפעלות מלב בשר, מ"מ טעות הוא בידם.

התפעלות בתמימות מנקודת הלב זהו דביקות בבחינת יחידה

וממשיך ואומר: **ואמיתת הסימן ועיקר התנאי הוא, דוקא כאשר עושה התפעלות לב בשר ג"כ בבחי' התמימות 'דוקא בלי הרגש עצמו בזה' כלל וכלל. כמו ע"ד דוגמא; איש המעונה בעינוי קשה שיצעק ליבו צעקה פתאומית בלב בשר מנקודת פנימיית נפשו וליבו שהוא עד הנפש ממש וכו', שבוודאי אין בזה שום תערובות כלל, רק אמיתת הדבר כמו שהוא בעצם היולי ממש וכו'. וכן להיפך, בעונג נפלא ביותר כמו שיבשרוהו בהצלת נפשו מסכנת מות ממש וכה"ג, שיחי' חיות ליבו הבשרי**

ממש ממקורו העצמי, וכמו "ותחי רוח יעקב" בבשורת יוסף האהוב כנפשו, וכה"ג. וכך יוכל להיות בבעל תשובה האמיתי שיצעק במר נפשו ביותר מתוך ליבו הבשרי, עד שנוגע לבחינת יחידה וכו', כמו רבי אלעזר בר דורדיא שיצאה נשמתו בבכייה. ולהיפך בהתענג על השם בעונג נפלא ביותר, הרי חיות עונג בשרי זה מגיע לבחי' עונג העצמי שביחידה וכו', והוא התפעלות לב בשר שלמטה מן הדעת ג"כ, כמו"ש "ואני בהמות" וכו'. כאשר הוא בבחי' התמימות דוקא, שאז הוא בלי 'הרגש עצמי' כלל וכלל, ואז לא יחשיך לו חומר גופו בזה, כידוע ברור בתמימים אמתיים הנאמנים בלב ונפש עד כלותם ממש מבלי ידעו וירגישו בעצמם שום דבר מה וכו'. וזה המין שכיח בפשוטים יותר מבמבינים וחכמים, וכו'. עכלה"ק.

ביאור דבריו בקצרה הוא: כאשר התפעלות הדביקות הבאה מלב בשר - נובע מאמיתת התמימות, זהו אכן הדביקות העצמי והפשוט דלעיל. היינו בין התפעלות הבא מצד עונג הדביקות, ובין התפעלות הבא מכוח הכרה עצומה בעומק נפשו של אדם - במר מצבו ובשיפלות מעמדו, ובא ע"ז לידי דביקות נוראה מתוך צעקה ובכייה מנקודת ליבו ממש עד כלות הנפש ממש, כמו רבי אלעזר בר דורדיא שיצאה נשמתו מרוב בכייה מנקודת ליבו ממש, זהו היפך אותו הדביקות הבאה מכוח השגה נעלית והבנה בגדלות הבורא וכו', אלא זה מנקודת הלב בשר דוקא, שמגעת עד היחידה שבנפש, ששרשה הוא למעלה מן הדעת, שזה בלי הרגש עצמי כלל. וזה מבחי' תמימות שבנפש האדם, שזהו הדביקות הפשוט והעצמי גבוה מעל גבוה.

וזה הדביקות שכיחי בפשוטים יותר מבמבינים, וכן בבעלי תשובה אמתיים כר' אלעזר בר דורדיא וכנ"ל. שזהו הדביקות הבא מלב בשר דוקא, היפך כל ההשגה וההבנה של אותן המביני מדע. וזהו ענין התמימות אשר רימז בקדשו רבינו מוהר"ן זי"ע (סיפורי מעשיות מעשה ט') בענין 'החכם והתם' (עי' לקמן ד"ה: זהו הענין). **יעו"ש ודו"ק.**

*

ב' מהלכים איך לקשר א"ע לבורא ב"ה

יש מושג שאדם מקשר א"ע בהקב"ה ע"פ סדר ואופן הקבוע לנו ע"י מקבלי התורה מכל הדורות. וכמבואר באר"י הק' דזהו ענין הנקרא 'יחוד', היינו שהקב"ה מייחד א"ע עם ישראל כמו אב לבנו, שהאב נותן, והבן משליך א"ע בלב שלם ובנפש חפיצה לקבל השפעת אביו. ואיכא לזה

זמנים ואופנים מיוחדים דבר דיבור על אופניו, לכל זמן ועת לכל חפץ, ואיכא כוונות ויחודים לכל זמן ומצוה כל דבר ודבר על מקומו וענינו כמבואר בכתבי אריז"ל ורש"ש.

כלומר, שהקשר בין עם ישראל להקב"ה נעשה ע"י קיום התורה והמצוות, שאנו עושין רצונו של מקום ואנו מדבקין את עצמינו רוחינו ונשמותינו עם הקב"ה כפי אופן המיוחד ובזמן המיוחד כפי הכוונות והיחודים וההלכה, ובעבודתינו אנו משפיעים כמה תיקונים וייחודים לעילא, ועי"ז הקב"ה חוזר ומשפיע לעם ישראל הארת פנים ויחונן להם את משאלות לבבם.

כגון; יש זמנים מיוחדים לתפילה ע"פ מה שהוקבע מפי נגלה ונסתר שאז הוא זמן של עת רצון שהקב"ה מייחד א"ע אז עם ישראל, והוא שומע ומקבל עבודתם ותפילותם. וכשאדם בר ישראל עובד את השם ומתפלל להשם בזה הזמן ובזה האופן - נעשה עי"ז הקשר והייחוד בינו לבין אביו שבשמים, שהקב"ה מקבל תפילתו, ומשפיע לו את מבוקשתו והאדם מקבלו. אבל שלא בזמן תפילה ליכא זה העת רצון, ואין הקב"ה מייחד א"ע אז עם האדם, וכביכול אינו שומע ומקבל אז תפילות ישראל. וכשאדם מתפלל אז - לא נעשה זה הקשר והיחוד, מכיון שחסר נקודת ההשפעה מצדו שאין עכשיו הזמן לעבודה זו, וממילא חסר ג"כ נקודת ההשפעה מצד הקב"ה שאינו משפיע לו עתה הארות והשפעות טובות, והבן.

אבל יש מושג שאיש יהודי בוקע מעל כל הבנין הזה ומדבק א"ע לאביו שבשמים שלא ע"פ סדר הקבוע ע"ד הכוונות והיחודים, כגון שהוא מתפלל להקב"ה שלא בזמן הייחוד ושלא בזמן שיש בו עת רצון לתפילה מצד הקב"ה - היינו מצד המשפיע, שהוא מצידו משליך א"ע ומדבק להקב"ה בכל נפשו ומאודו מתוך אי סדר וזמן. זהו מושג של קשר הבא 'רק מצד המקבל' הרוץ ומבקש מקירות לבו, מבלי שהמשפיע ייחד לו עתה זמן ועת להשפיע לו [מבלי אנטפוינטמענ"ט בלע"ז].

התבודדות - קשר עם הקב"ה מתוך אי סדר

וזהו עומק ענין ה'התבודדות' ע"פ רבינו מוהר"ן זי"ע. כלומר, שמושג של 'התבודדות' פירושו הוא, שאדם מייחד א"ע ומדבר עם הקב"ה שלא בזמן הקבוע ולא באופן ומקום הקבוע לתפילה. זוהו קשר הנובע מקירת הלב של איש ישראל הרוצה לדבק לאביו שבשמים ובוקע כל הצימצומים וגדרים

ורץ אליו ומדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות לקרב א"ע אל הקב"ה מבלי שום אנטפוינמענ"ט ומבלי שום סדר נורמאלי. זה בא מקרב הלב של איש ישראל הבוקע 'ישר אל השם'!

עומק הענין הוא; שאדם בא להכרה עצומה בעומק נפשו שהוא מצידו לית ליה מגרמיה כלום בחי' מלכות. כלומר, שסיבת דביקותו בהשם לא בא מנקודת ה'יש' שהוא מכיר בגדולת הבורא שהוא כל יכול ושהוא יכול להשפיע לו ושהוא רוצה להשפיע לו ומדבק עצמו בהקב"ה ע"י השגותיו בגדלות הבורא וכו'. אלא סיבת דביקותו בהשי"ת נובע מהכרה עמוקה וחושית בעומק הנפש שלו, שאין לו באמת בעולמו כלום, ושאין לו שום יכולת ושום מציאות בפני עצמו זולת לחיות אצל הבורא ועם הבורא ית' שמו, און אז 'ער דארף דעם אויבערשטן', ושהוא ית' הוא אמיתת מציאת כל המציאות ושהוא נמצא בכל מצב ומצב, ושהוא קל רחום וחנון וכו', ושהוא צריך ליה להקב"ה, וזולת אצל הבורא אין לו שום מקום ומציאות כאן בעולם. וזהו נקרא קשר מצד ה'אין', היינו מצד הכרת שיפלותו וחסרונו, ושאין לו שום דבר בעולם שיוכל למלאות חסרונו ולהוציאו משיפלות מצבו, כי אם לילך ולרוץ אל הקב"ה ולחסות בצל כנפיו ולמיחם לאורו, אור אין סוף וקץ ב"ה.

להידבק בהשם מתוך תחושת ההעדר דייקא

והנה, צריך להבין שכל הענין הזה ה"ה 'בעומק ההרגשה של האדם', ונבאר;

כשאדם מרגיש בנפשו איזה תחושה של חושך ואבדון, אזי טבעו של אדם הוא, שהוא מכנים א"ע באיזה ענין של תענוג ושמחה, ואזי מצב רוחו חוזר להיות טוב והנפש שלו נרגע.

ואכן זהו ג"כ בענין העבודה; היינו שבכל פעם שאדם מרגיש בעצמו הרגש של חושך וריחוק בעבודה או בנפש (שבעומק זה חד...), אזי דרכן של בנ"א הוא להכנים א"ע באיזה עבודה גדולה, בין עבודה מעשית ויותר בעבודה מחשבית של גדלות והשגת אלוקית. ואזי נפשו של אדם מרגיש תענוג גדול מדביקותו בזה העבודה וההשגה, ואזי הוא מרגיש בנפשו שביעה גדולה א מורא'דיגע זאטקייט, וכל התחושות וההרגשות של חושך וארפל שלו נעלמו (כמעט...) לגמרי.

וצריכין לדעת; שיש בזה כמה דרגין, זו לפנים מזו, וזו דקה מזו. שיש בכאלו בנ"א שזהו שקר גמור, ויש כאלו שזה יותר קרוב אל האמת. אך אפי' כשזה דק מן הדק, היינו שהוא אכן מתחזק בעבודתו 'באמת' ע"י גדלות והשגה מעל כל הרגשותיו

האכזביות הצצים ליה במוחו וליבו ואומרים לו שהוא הולך לאבדון, ושהוא אינו שוה לפני הקב"ה וכו'. והוא מתחזק בעצמו 'באמת' ומכנים א"ע בדביקות והשגה ומרגיש תענוג נפלאה מעבודתו ודביקותו וכו', אכ"ז זהו רק 'אפס קצהו של אמת' ולא כולו אמת. וכמו שכתוב במכתב הנ"ל מאדמו"ר האמצעי זי"ע "שאין זה אמת גמור רק מעורב בטעות".

והאמת הנכון הוא; שכשיש לו לאדם הרגשות של חושך וחסרון ואבדון ואשמה וכל שום וחניכה דאית ליה... אל לו לאדם לברוח ולהסתתר ולכסות את זה ע"י הכנסת א"ע בעבודות גדולות והשגות אלוקות ותענוג של דביקות וכו'. אלא יקשר א"ע אל הקב"ה מתוך התחושה של קטנות וחסרון וריקנות הלזו.

דהענין הוא; שכשיש לו לאדם הרגשות ותחושות מזה המין, זאל ער קיינמאל נישט אוועקגיין פון די נקודת הפארלורנקייט און אנטלויפן אל איזה ענין ששם הוא מרגיש איזה תענוג כנ"ל. וכמה שאמרה אסתר המלכה למרדכי היהודי (מגילת אסתר ד' ט"ז) "וכאשר אבדתי אבדתי". היינו שצריך לקשר ולגלות את מציאת הבורא ב"ה בתוך מצב ומקום שהוא בבחי' 'וכאשר אבדתי אבדתי' דייקא. כלומר, כשאדם הוא במצב של קטנות וחסרון, אזי עבודתו עתה הוא; לגלות מציאותו ית' בתוך הקטנות ובתוך החושך, דאפי' בהסתרה וודאי שגם שם נמצא השי"ת. שאין כזה דבר הנפרד מעצם מציאותו ית'!

וזוהו מה שכוונה אסתר המלכה באמרה "וכאשר אבדתי אבדתי", שהיא גילה בזה את מציאת הקב"ה בתוך מקום ומצב של אבדון ממש, ולא שהכניסה א"ע באיזה ענין של ביטחון מתוך דביקות וגדלות ומדריגות נעלות, אלא היא ביטחה א"ע בהשם מתוך הכרה והודאה על האמת שהיא הולכת לאבדון ממש, ושאין לה מה לעשות בעצמה, ושאין לה כלום זולת ישועת השם ית' ויתעלה (וכמו שרואין בקאפיטל כ"ב שבתהילים שהתפללה אסתר, ע"ש).

וזה העבודה מורה על ענין 'המלכות' שהיא חסירה דלית לה מגרמה כלום. והעבודה מבחי' הזו היא לגלות את השי"ת בתוך החיסרון, בתוך הנקודה של 'אבדתי'. וזהו ג"כ הענין של דביקות מלב בשר הנ"ל - במכתב האדמו"ר האמצעי זי"ע - שאין זה דביקות הבא מתוך התבוננות בגדלות הבורא והדביקות בזה והעונג מזה. אלא זהו דביקות הבאה מנקודת הלב דוקא, היפך כל ההשגה וגדלות.

כלומר, שבזמן שהאדם נמצא במצב או זמן שאין הלב שלו ראוי

להיות כלי מוכן לקבל העונג העליון האלוקי הנובעת מדביקות בגדלות הבורא וכו', מכיון שהוא רואה א"ע מרוחק מעבודת השם. במצב כזה עבודת האדם הוא לפנות אל הקב"ה ע"ד עבודת 'ההתבודדות' כנ"ל - בתחילת המאמר - דמילת 'התבודדות' זה מלשון 'בדד', היינו בזמן שאדם מרגיש בעצמו תחושה עמוקה של 'בדידות' שהוא מרגיש א"ע איינער אליין אויף די וועלט ברוחניות או אפי' בגשמיות או בשניהם, והוא מרגיש תחושה עמוקה של פארלוירענקייט, ושאין לו בעולם כלום ממש. מכיון שהוא נמצא עתה במצב שהוא אינו מרגיש קרבת אלוקים ואינו מרגיש את הקב"ה בקרבו וכו', אזי עבודתו עכשיו הוא לקשר א"ע אל הקב"ה בבחי' 'מקבל בלי משפיע' כנ"ל[א]. והיינו שירגיש בעומק פנימיות ליבו ונפשו שהדבר היחידי שאכן יש לו בעולמו הוא רק מציאת הבורא יתעלה, ושאין לו זולתו כלום! ובלי מציאותו ית' ה"ה אכן הולך לאבדון וחושך וודאי.

עבודת בעל תשובה - עבודת ההעדר

ומשו"ה זה הענין שכיח בבעלי תשובה אמתיים, כמו"ש במכתב של האדמו"ר האמצעי הנ"ל, ונבאר.

כל חטא וחטא שאדם חוטא ח"ו אית ביה ב' חלקים: איכא את החלק של העבירה עצמו. ואיכא את החלק של ההרגשה שהאדם מרגיש העדר וחיסרון ואשמה ע"י עשיית החטא, ושהוא לא שוה כלום מחמת הכשלון שנכשל בו.

הנה, זאת צריכין לדעת בבירור, שהם ב' ענינים נפרדים לגמרי ואין שייכות ביניהם כלל. והנה צריכין לזכור זה תמיד; החטא אין לעשותו מפני שכך הוא גזירת המלך שלא לעשותו, ואין לנו לעבור על רצונו ית'. ומן החטא בעצמו האדם צריך לברוח מאיתו

א) "בלי משפיע" היינו לאו דוקא שאין הקב"ה משפיע עכשיו בעצם, אלא זה ג"כ קאי אענין ההתלבשות של עצם הבורא אל תוך הבריאה ואל תוך האדם הזה. ובענינינו כאן פירושו הוא; שהוא במצב שההתלבשות של הקב"ה הוא נסתר ממנו, שאין לו ההשגות אלוקות, שזהו אופן ההתלבשות של עצם הבורא בשכלינו ובליבינו. וזהו פירושו שחסר לו בחי' המשפיע - היינו בחי' ההשגת האלוקות שזה ההתלבשות מעצם הבורא האין סוף ב"ה שהוא הוא עצם המשפיע, והבן זה. וגם האדם הוא בחי' משפיע מכיון שבעבודתו הוא משפיע לעולמות העליונים ומייחד ייחודים וכו', ועכשיו חסר לו שניהם; מצד אחד שאין "הקב"ה משפיע לו" את האתערותא לעילא, את ההרגשה של קרבת אלוקים ואת ההשגה המביאה לידי דביקות ועונג עליון אלוקי, רק הוא בא כמקבל גמור ווי א אפגערירסענער וואס קיינער האט אים נישט געירופן.... ומצד שני חסר לו את החלק "שהוא משפיע לעליונים" שאין מקבלים עכשיו עבודתו, מפני שליכא עכשיו הייחוד, והבן.

בכל מה דאפשר בידו. אך ההרגשת האשמה והחיסרון שהוא מרגיש בעשיית החטא - זהו הענין שדברנו עד עתה. שאין זה דבר שהאדם יברוח ממנו ולכסתו ע"י העמקת מחשבתו והרגשותיו בעבודות והשגות גדולות. אלא ההרגשת ההעדר והריחוק הלזו צריך האדם לתקנו ולעלותו ע"י תפילה והתבודדות ודביקות בהשם מתוך תחושת החיסרון הלזו, און מיט זיין הרגשה פון אראפגעשלעפטקייט זאל ער גיין צום אויבערשטן, 'באותו מקום ובאותו אישה', וממנו הוא צריך ליקח לעבוד את הבורא ב"ה, מתוך שפלות והעדר, ולהיות כמקבל גמור.

נחדיר; איתא בש"ס (ברכות י"ב ע"ב): כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו. מה זה שמוחלין לו על כל עונותיו, משא"כ כשעושה תשובה הרגילה נמחל לו רק על אותו עון או עונותיו ששב בהן. והנה, מקודם ננסה להבין מה זה תשובה רגילה ומה זה הענין של המתבייש מחטאו.

הנה, ענין התשובה הוא שבמקום שעד עכשיו הי' האדם מרוחק מהשם ית' ע"י עונותיו, הוא נעשה עתה שוב קרוב אל השם כמו שהי' מקודם שחטא. כלומר, שענין התשובה זה ענין צוריקצודרייען דאס רעדל, שע"י עונותיו הוא נעשה מרוחק מהקב"ה, ועכשיו הוא שב בתשובה שלימה ומקרב א"ע בחזרה אל אביו שבשמים, ואזי הוא נעשה נקי וזך כמו שהי' קודם שחטא.

ואכן זהו בתשובה הרגילה. מכיון שבדרך כלל כשמעמד האדם הוא בכי טוב - כפי ערך, אזי דרכו בעבודה הוא לעבוד את השם ולקשר בו ית' ע"י עבודה באופן 'משפיע ומקבל' כנ"ל. ויש סדר ואופן קבוע בעבודה, ורצון הבורא הוא שהאדם יקשר אליו באופן זה דייקא, ורק באופן זה הוא ית' מייחד א"ע - כביכול - אל האדם ומקבל עבודתו ומשפיע לו בחזרה כל טוב וטוב. ואדם כזה אפי' כשהוא מרחק א"ע ח"ו מהקב"ה, והוא עובר על חטאים ופשעים נגד רצון הבורא ית', עכ"ז בבוא האיש הזה לחזור להקב"ה ולעשות תשובה ה"ה כבחי' בן המרחק מאביו, אך הרחק לא הרחיק א"ע כ"כ באופן שאביו עדיין קורא לו לבנו שישוב ויקרב אליו שוב. ואז כשאיש הזה חוזר בעצמו ושב אל השם בחרטה עזיבה וקבלה ושאר דרכי התשובה, אזי הקב"ה מקבלו תיכף שוב, ורפא לו לאיש הזה, ועונותיו כשלג ילבינו כלא היו ממש. והוא הולך הלאה ועובד את השי"ת בגדלות ובדביקות נפלאה, מכיון שהוא עכשיו זך ונקי כתינוק בן יומו ממש.

אך, יש מצב שהאדם חטא ומרע

ופשע כ"כ הרבה מאד, עד שנעשה מציאות - כאילו - שהקב"ה מייאש בעצמו מזה האיש ח"ו, היינו שהוא ית' שמו אינו מחזר אחריו לאמר; שוב אלי. והאדם נופל במצב כזו שתו אין לו את נקודת המשפיע שישפיע לו הארה טובה לעזור לו לבסוף שיחזור ולשוב אל השם. לאדם כזה לא מועיל התשובה הרגילה הנ"ל, מכיון שהוא הרחיק א"ע מן השורש הרחק כמתחוי קשת, ותו אין לו את הארות והכוחות צוריקצודרייען דאס רעדל, מכיון שהוא פגם כ"כ בנשמתו הטהורה.

רק מה יועיל לאיש הזה. אם שהוא רואה א"ע מרוחק כ"כ, ואזי סובבין אותו תחושות עמוקות של בדידות נפשית, שהוא מכיר בעומק לבבו שאין לו בעולמו כלום ממש, והוא רואה א"ע מסובך ומקולקל עד עמקי נשמתו, ושהוא הולך לאיבוד ממש, ואינו רואה שום תקוה לעלות ממקום החושך שהוא מונח שם. ואזי כשאדם הזה ריץ אל הקב"ה מתוך ההרגשה של העדר ואבדון נפשית הלזו, מתוך הכרה עמוקה ואמיתית בעומק נפשו רוחו ונשמתו שזולת הקב"ה הוא נאבד מכבר, אזי קישר ודיבק א"ע בהקב"ה ע"ד ענין ההתבודדות. וכמו שרואין ברבי אלעזר בר דורדיא שבא לידי תחושה עמוקה במקום העמוק ביותר בנפשו אז ער איז פארלוירן אינגאנצן, "הסתרת פניך הייתי נבהל", ושאין לו בעולם כלום ממש. ומתוך הרגשת האבדון הלזו דיבק א"ע בא"ס ב"ה בכל נפשו ומאודו, ומתוך גיעה וצעקה להשם מעומק נפשו בטהור לב מוחלט 'בבחי' היחידה', עד שכלתה נפשו להשם מגודל דביקותו.

וזהו הביאור ש'כל המתבייש בעונותיו' פי' שהוא מכיר ומרגיש שתו אין לו מקום אחרת בעולם זולת הבורא. שענין החטא היינו הענין של 'נפרד מהקב"ה', שהאדם בונה במה לעצמו וממציא לו מקום הנפרד מהקב"ה, והאיש הזה 'הולך ועובד אלוקים אחרים' המנותק לגמרי ממציאות הבורא. וכשהאדם מכיר בעצמו שתו אין לו מקום אחרת, ומתבייש בעונותיו וממאס את אותו החיים שנתן לו מקום בעולם בלתי הקב"ה, וגם רואה א"ע מרוחק מן הקב"ה ג"כ בבחי' 'וכאשר אבדתי אבדתי', ואזי הוא מכיר בעומק בעומק הנפש שלו שהדבר היחידי ושהמקום היחידי שיש לו בעולם הוא רק אצל הקב"ה, והוא חוזר ושב אל הקב"ה מתוך הכרה זו, אזי מוחלין לו על 'כל' עונותיו! מכיון שייאש עצמו ממקום ומציאות אחרת מבלעדי מציאות הקב"ה, אזי חותרין לו חתירה 'מתחת' כסא הכבוד דוקא, דזהו דביקות מבחי' ד'למטה', שהוא מקשר אליו ית' משאול תחתיה ממש ומגיע עד למעלה מטעם ודעת מקום היחידה בחי' הכתר - כמו"ש במכתב האדמו"ר

האמצעי הנ"ל - וכמו במעשה של רבי אלעזר בר דורדיא הנ"ל.

עבודת ההתבודדות - עבודת ההעדר

ולזה אמר רבינו מוהר"ן זי"ע (לקוטי מוהר"ן תורה נ"ב) **שענין** ההתבודות הוא בלילה דוקא. ופירושו ע"פ דברינו הוא; שענין ההתבודדות הוא דוקא בזמן ומצב של 'לילה' של 'כאשר אבדתי אבדתי'. ומצב של לילה ביאורו; שהאדם הוא רק כמקבל בלי המשפיע שיאיר וישפיע לו הארת והשגת האלוקות. ואז בזמן ההתבודדות האיש הישראלי מקשר א"ע בהשם ישר! מבלי השגה, מבלי שישרה עליו אור העליון להשפיע לו, רק הוא מקשר א"ע בהקב"ה בבחי' מקבל גרידא, והיינו קשר הבאה רק מצד המקבל המרגיש בלב הבשרי שלו ריקנותו וחסרונו ושפלותו והעדר מקומו ומציאותו בעולם, וככה הוא מדבק א"ע בהשם.

וזהו עומק הביאור של דברי ה'אוהב ישראל' הנ"ל. דענין מה שהשם קורא לאדם לשוב אליו היינו שהאדם מרגיש בעצמו קרבת אלוקים, והוא מרגיש שעבודתו הוא מקובלת לפני המקום ועושה רושם בעולמות העליונים וכו'. אבל כשהאדם מרגיש בעצמו רחוק מאד מכל ענין העבודה והשגה, אזי עבודתו הוא לקשר א"ע בהשם מתוך הריחוק וההעדר, כמקבל גמור, מבלי להרגיש קרוב להשם ולעבודתו החביבה.

וזהו גם מה שהי' באחר, שהוא הרגיש בעצמו שהוא רחוק מאד כ"כ עד שהוא מנותק לגמרי מן השורש, ושהוא כ"כ רחוק מכל מין ענין של השגה וקרבת אלוקית עד שאליו תו לא שייך ענין התשובה. אבל באמת הי' לו להבין שבעצם הקב"ה צופה ומחכה לו שישוב מתוך אותו המקום ומצב של ריחוק וחושך שהוא עומד שם, בבחי 'ואנכי הסתר אסתיר פני' שהשי"ת מסתיר את גיליו ממנו מפני שרצונו ית' הוא שהוא יקרב אליו מתוך זה ההסתר דייקא! וזה מה ששמע מאוחרי הפרגוד "שובו בנים שובבים חוץ מאחר" זה קאי אתשובה הרגילה, היינו שזה לא יועיל לו. רק זה זה יועיל לו, שהוא ירגיש בעצמו שבשמים דארף מען אים נישט, ואם כ"ז יכיר ויבין שזולת הבורא אין לו מציאות כלל בעולם, ומכיון שכן הוא; אין לו מה להפסיד ממה שהוא שב בתשובה, שבלא זה הוא נאבד מכבר. ואם הי' 'אחר' מבין את זה והי' חוזר בתשובה מזה ההכרה, בוודאי שהיו מקבלין תשובתו, וכמ"ש ב'אוהב ישראל'.

אך אחר לא הי' רוצה בעצמו להרגיש בעצמו זה ההרגשה של

ריחוק והעדר, והי' רוצה להידבק בהשם מתוך חכמות והשגות גדולות דוקא, כמה שמבואר בחז"ל שאכן הי' לו השגות גדולות ונעלות. אך התיקון שלו הי' צריך להיות שיגלה את השם דייקא מתוך הכרה בהעדר מקומו ומציאותו בעולם, שהוא הולך לאבדון וחושך ממש. וכמו"ש האדמו"ר האמצעי לעיל, שרק ע"י הרגשת שיפלותו וריקנותו בעומק הלב הבשרי שלו, ומנקודת פנימיית נפשו וליבו שהוא עד הנפש ממש הי' לו לאחר לצעוק להשם: רבונא דעלמא! הנני הולך למות מות נפשית, ולמה לי חיים אם אחיה חיים של מציאות אחרת מבלי אמיתת מציאתך, ואפי' שאתה לוחש לי שאין לי תקוה, אכ"ז 'כאשר אבדתי אבדתי', דממילא אין לי חיות ומציאות אחרת מבלעדיך, ואני מגעגע ומשתוקקת למציאתך וקירבתך! וודאי שאילו הי' אחר שב להקב"ה ע"ז הדרך וודאי שהיו מקבלין אותו.

אך מה נעשה - שכפי הנראה - שאם כל זאת הי' 'אחר' סבור שאולי יש לו מציאות אחרת בעולם, וכמה שאמר הוא בעצמו: שאם לא זכיתי לעולם הבא עכ"פ אזכה לעולם הזה, חבל חבל.

זהו הענין שמי שמרגיש חסרון והעדר בנפשו והוא רוצה לילך אל מדריגות והשגות גדולות, אומרים לו; תיקונך יהא דייקא ע"י שתהיה מקבל גרידא, שאתה תקבל זה גופא שאתה מרגיש בעצמך חיסרון ושאתה צריך עוד למישהו לקבל ממנו, ושאין אתה זה הבעל מדריגה ובעל ההשגה שאתה ביקש להיות. זהו הענין של החכם והתם דלעיל (ד"ה: וזה הדביקות), שהחכם צריך לילך אל נקודת 'התמימות' ענין 'המקבל' כדלעיל.

המקבל מוכרח לאחוז במידת התקיפות

וזוהו עומקו של העובדא דיהודה ותמר אשתו. שיהודה הי' צריך שיבוא לידו איזה ענין של חטא ועון, בכדי שעי"ז יוכל לבא אח"כ לענין השפלות וחיסרון בחי' ה'מלכות, לענין של 'צדקה ממנו' ענין הבושה מהחטא, ענין ש'כל המתבייש בעונותיו'. ואח"כ בא הענין של "ויגש אליו יהודה". שאחר שיש ליה ליהודה ענין השבירת הלב והכנעת הלב, ענין ה'מקבל', צריך ליה ליהודה לאיזה ענין של תקיפות וחוצפה דקדושה ליגש ו'לדבר' דיבורים אל המלך במצב שהמלך אפי' אינו שומע לו ואינו נותן לו שום הכרה לאמר שהוא מוכן לקבלו ולשמוע לו. ותוקף הזה באה מעומק ההרגשה בליבו של יהודה שהוא צריך עכשיו אל המלך, ולא משנה לו אם המלך משגח בו או לא, מכיון שהוא חש בעצמו שלולי קירבת המלך הוא אבוד

ובטול ממציאות לגמרי.

ואע"פ שבעצם הקב"ה הי' שם כל הזמן בהתלבשותו בבחי' יוסף הצדיק שהוא בבחי' 'משפיע' הרומז לקוב"ה, אלא שזה הי' בבחי' ואנכי הסתר אסתיר', שלא יהא זה נגלה ליהודה, ויהא נדמה לו כאילו זה מלך קשה שבמצרים, ואין כאן בחינת המשפיע, ואכ"ז יקרב וידבק אליו כמקבל גרידא מתוך ההסתר דייקא[ב].

וזהו מה שמבואר ב'תורה אור' (פורים. תורה; כי אברהם לא ידענו וכו'), **שיש** ענין של 'תפילה בלי בעל תפילה', ש'הבעל תפילה' היינו בחי' ה'משפיע' שהמקבל שואלת ממנו את כל צרכיה. ויש מציאות שזה הענין של הבעל תפילה הוא בהסתר ואינו משפיע להנוקבא את צרכיה. ואזי הנוקבא צריכה לקשרה את עצמה אל המשפיע בבחי' 'ואני תפילה', שהיא עצמה נעשה ה'תפילה עצמה' - היינו שהיא מדביקה א"ע במשפיעה אפי' כשהוא בהסתר ואינה מגלה להשפיע לה את מבוקושיה. והיינו הענין של התדבקות בהשם 'כמקבל בלי המשפיע', ודו"ק.

*

דיבור מורה על בעלות

נעמיק עוד יותר; איכא בעיא בש"ס (קידושין ה' ע"ב) נתן הוא ואמרה היא הריני מקודשת לך בפרוטה שאתה נותן לי, אם הקידושין חלה או לא. ומסקנת הגמ' הוא שאין הקידושין חלה, ורק כשהבעל אומרו הוי קידושיו קידושין.

הענין הוא; שהדיבור מורה על בעלות האדם בדבר. ומשו"ה נתן הוא ואמרה היא הקידושין אינו חל מכיון שאין לאשה הבעלות לְדַבֵּר, דהבעלות הוא רק להבעל, ורק לו יש את רשות הדיבור, דהאיש הוא בחי' הדוכרא ענין 'המשפיע' המושל בכל אשר לו, ולו איכא רשות הדיבור מפני שהוא מושל בדבר. משא"כ הנשים שחסירה מהן את זה, שהן בבחי' נוקבא ענין 'המקבל', שאין להן ענין הבעלות כ"כ, ואין שייך להן ענין הדיבור כמו לאיש, והבן.

התבודדות - ע"י דיבור דוקא

והנה, ראה זה פלא, דלפי דברינו עד עתה דענין ההתבודדות פירושו ענין של 'מקבל' גרידא מבלי משפיע שישפיע לו. היינו שהוא במצב שאין לו עתה ייחוד עם הקב"ה, שאינו מאיר לו האיתערותא דלעילא. ואכ"ז רואין

ב) עי' זרע קודש שאכן מבאר את כל הענין של יוסף ויהודה דקאי אענין תפילה מהאדם לקוב"ה, ע"ש.

אנו דההתבודדות ע"פ רבינו מוהר"ן ותלמידיו זי"ע זה צריך להיות ע"י דיבור עם הקב"ה דייקא. והלא דיבור מורה על בעלות האדם בדבר, ועכשיו ליכא מזה כלום, שהאדם בא אל הקב"ה אום געלאדענט כמקבל גמור המכיר בשפלותו וחסרונו וכו', וה"ה יותר בבחי' ישב בדד 'וידום'. וא"כ מה זה ענין הדיבור בהתבודדות.

ולא עוד; דבאופן שאדם מדבר מבלי שיהי' אחד שישמע לו ויקבל את דיבורו, זה מורה על בעלותו החזקה שיש לו על הדבר, עד שיש לו כה וודאות בבעלותו וממשלתו על הדבר, שאפי' אינו מסתכל כלל עם מישהו מאזין ומקבל את דבריו או לא, וזה בבחי' ותגזר אומר ויקם לך, לי הבעלות ולי הרשות הדיבור, ועל פי יתנהג הכל. וא"כ האדם הזה שבא אל הקב"ה באופן שהקב"ה אפי' לא שומע לו - כביכול - ואינו פורש כנפיו עליו להאירו באור החיים אור אלוקי הנשגבה, והוא כמקבל גמור בלי שום תוקף ובעלות. וא"כ, האיך זה כך שהוא בא עם כח הדיבור שלו - באופן השפעה ובעלות מוחלטת - לדבר עם הקב"ה מבלי שהקב"ה ישמע אליו, כביכול.

ביאור הענין הוא כמבואר ע"פ דברי ה'אוהב ישראל הנ"ל, שאפי' במצב ומציאות של 'ואנכי הסתר אסתיר פני' (דברים ל"א י"ח), בזמן שהקב"ה לא מגלה א"ע אצל האדם והוא מסתיר את מציאותו ממנו, שהאדם מרגיש בעצמו ריחוק והסתר נוראה עד מאד מהשי"ת, אכ"ז הכנסת ישראל אכן קורא אל האדם לאמר; קחו עמכם "דברים" ושובו אל השם. בן אדם! רוץ לבוראך לדבר אליו ולשפוך שיח לפניו ית', ואפי' שאתה מרגיש שהנך רחוק ממנו ית' ושהוא מסתתר ממך ח"ו, אכ"ז אל תשגיח ואל תסתכל בזה, אלא קום קרא אל אלוקיך מתוך קירת לבבך, ואפי' שסבור אתה שהוא אינו שומע ומאזין אליך, אתה עשה את שלך, 'ותדבר' אליו ותתוודה לו ותכניע לו בכל נימי נפשך ומאודך!

וזהו ענין הכתוב שם (דברים ל"א י"ט), שאחר שאמר הכתוב "ואנכי הסתר אסתיר פני" אמר שם; ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. 'השירה הזאת' זה בחי' הנוקבא, דענין של הנוקבא היא, שהיא תמיד משתוקקת ונכספת להתייחד עם הדוכרא אפי' כשאין הדוכרא כאן, ואין הדוכרא מזומנת להשפיע לה, אם כל זאת היא מצידה משתוקקת וחומדת לשפעתו, מחמת שאין לה מציאות אחרת בלעדו. כמו כן האדם אפי' בזמן שהקב"ה מסתיר את פניו - כביכול אכ"ז הוא צריך לשיר אל השם ולדבק אליו כמקבל בלבד.

השקפה

"אמונה איז דער עיקר"

חילוק צווישן אמונה אין אנדערע עבירות

לאמיר מסביר זיין א טיפער ענין, די חילוק צווישן אלע עבירות אין די תורה, און די אמונה וואס א איד דארף צו האבן. ס'איז דא אמאל אז א איד קען טוהן א עבירה, למשל, א מענטש האט א תאוה, סיי תאות הממון, אין געלט זאכן טוט ער אמאל אפילו גניבה וגזילה, סיי ער האט א תאוה פאר די אלע ענינים פון קנאה תאוה כבוד, ער טוט אנדערע עבירות אין קדושים תהיו, ער איז עובר אויף ולא תתורו, און סיי אנדערע זאכען וואס א מענטש פאלט דורך, אפילו ער טוט דאס במזיד, די אלע עבירות וואס איז איינגעפירט ביי די היינטיגע יוגענט און ביי די אמאליגע יוגענט אין אלע דורות אז מען פאלט אין דעם דורך.

נאכדעם איז דא אינגאנצען א אנדערע ענין פון 'סר מאחרי ה', מ'גייט אוועק פונעם אויבערשטען, און אויף דעם איז משה רבינו מזהיר אין גאנץ חומש דברים און אלע נביאים אין גאנץ נ"ך, זיי שרייען אז מען זאל אפלאזן די אלע פאלשע אמונות, מיט אלע עבודה זרות, און צוריק גיין צום אויבערשטען. היינט איז נישט דא קיין עבודה זרה, אבער די געדאנק פון עבודה זרה - מ'גייט אוועק פונעם אויבערשטען - אויף דעם דארף מען זיך שטעלן.

די אמונה דארף זיין קלאר

ס'איז דא א דקות'דיגע נקודה וואס איז טייטש אז מען איז א איד, א איד דארף צו וויסן אז איך האט

א אידישע רעליגיע, א אידישע רעליגיע מיינט אז מיין אמונה איז אין די אויבערשטער, איך בין פון די עם ישראל, פון די עם הנבחר, איך בין קלאר ביי מיר אז די אויבערשטער האט באשאפן די וועלט, איך בין קלאר ביי מיר אז די אויבערשטער האט געגעבן די תורה פאר די אידן, איך בין קלאר ביי מיר אז ס׳איז דא דער וועלט אין יענער וועלט, א עולם הבא, און די דרייצען אני מאמין׳ס זענען ביי מיר קלאר, דאס איז טייטש א אידי! און ווער ס׳איז נישט קלאר אין די דרייצען אני מאמין׳ס איז נישט קיין אידי! אין א אידי קען נישט הערן אנדערע וועלטער וואס קענען זיך סותר זיין מיט די דרייצען אני מאמין׳ס.

די פראבלעמען פון טעכנאלאגיע און וואס איז דער עיקר

אין נאך א וויכטיגע נקודה, לאמיר געבן א משל, מען רעדט אסאך מאל מוסר פאר די נייע דור בחורים וועגן די טריפה׳נע טעלעפאנען, מען זאל גוט פארשטיין די טריפה׳נע טעלעפאן וואס דאס מיינט, ס׳איז דא אין דעם סתם נארישקייטן, שטותים און הבלים, און ס׳וועט זיכער ברענגען אז זיין קאפ זאל ווערן פארשטאפט, און ער וועט נישט פארשטיין קיין שערי חכמה ומדע, און זיין קאפ וועט נישט וועלן פארשטיין תורה, אבער דאס איז נאך די קליינע פראבלעם.

נאך א פראבלעם איז, ס׳ליגט אין דעם מוראׄ׳דיג אסאך שלעכטס אין די ענין פון קדושה, וואס דאס איז אויך זייער א גרויסע זאך, און עס מאכט שטארק קאליע אפילו אין גשמיות, מען קען נישט האבן קיין שלום בית, ס׳מאכט קאליע נארמאלקייט, ס׳ברענגט אריין הפקירות, און ס׳ברענגט אריין א מוראׄ׳דיגע קלות, אין ס׳איז אויך גורם אז אויטאמאטיש ווערט מען אביסל משוגע, אביסל צודרייט, ווייל מען קוקט אזוי סאך זיך אן, און מען קען עס נישט האבן בפועל וכו׳ וכו׳, מען קען נישט מאריך זיין אין דעם יעצט, חיי משפחה און חיי נישואין מאכט עס קאליע זייער אסאך.

און אין רוחניות איז עס אודאי שלעכט, די אויבערשטער לאזט עס נישט, ס׳נעמט די מענטש און ס׳נעמט אים אוועק פון אלע גוטע חלקים, ס׳לעשט אים אויס די יצר טוב, ס׳לעשט אים אויס

די נשמה אלקי, זיין נאטורליכע אידישע ווארעמקייט, זיין תשוקה און נאטורליכע כח המשכה פאר יעדע געטליכע זאך, פאר קדושה וטהרה, תורה ותפילה, די טומאה לעשט אים אלעס אויס, ס׳איז א געפערליכע עבירה, ס׳איז אפילו פון די גרעסטע עבירות, און מען דארף מרעיש עולמות זיין אויף דעם.

אבער מיט דעם אלעם קומט עס נישט צו, צו א דריטע זאך, וואס דאס איז ׳ספיקות און אמונה׳, פשוט ספיקות צו ס׳איז דא א אויבערשטער, און יעדער וואס האט א טריפה׳נע טעלעפאן קען ווערן אויפגעסיינט אדער ער קען רעדן אין בית המדרש מיט א מענטש וואס איז אויפגעסיינט, אדער קען ער ליינען א מאמר אין ׳די מאמענט׳ פון איינעם וואס איז נישט קלאר אין די גאנצע אמונה אינעם אויבערשטען.

וואס ליגט אונטערן פארענטפערן?

און די נישט קלארקייט אין אמונה קומט ארויס אין זייער אסאך שלבים, און נישט יעדע זאך איז ממש ביי די ערגסטע, ס׳איז דא אין דעם אסאך סעיפים, אזויווי ס׳שטייט אין גמרא אז אברהם אבינו האט געהאט פיר הונדערט פרקים מסכת עבודה זרה, ווייל ס׳איז דא אין דעם אסאך מדריגות, אבער מען קען עס דערקענען, עס וועט זיין ניכר אז מען וועט פארענטפערן די גוי, מען פארענטפערט על פי רוב די אפיקורסים, מען איז מסביר די שיטות פון די אפיקורסים, מען מיינט גארנישט, מען איז נאר מסביר די שיטה אז מען זאל פארשטיין, מען זאל פארשטיין אז ס׳איז דא נאך אסאך שיטות, און מען רעדט נאך אריין אין די אידישע רעליגיע, זאלסט פארשטיין אז די אידישע רעליגיע איז נאר איין שיטה, ס׳איז דא נאך שיטות, שריי נישט אויף יענעם, זיי שטיל. אמאל וועט מען עס ארויסברענגן אויף א וועג פון חילול השם מיט קידוש השם און מיט אלע סארטן לשונות, אבער די געדאנק וואס מען מיינט איז, אז ס׳איז דא ספיקות אין די עצם שורש האמונה, אין דער אויבערשטער איז דא ספיקות.

צדיקים האבן טאקע געזאגט, און מיר גלייבן אין די וועלט פון די הייליגע צדיקים, - הגם היינט זעהט מען עס בחוש, און מען דארף שוין נישט אזוי סאך

גלייבן, - אז ווער ס׳רעדט שוין קעגן די אויבערשטער אדער קעגן די תורה האט שוין זיכער אסאך אפגעזינדיגט אין קדושה.

די טעלעפאן האט טאקע אלע דריי אין זיך, עס הייבט זיך אן מיט סתם הבלים, נאכדעם גייט עס אריבער צו קדושה, און נאכדעם גייט עס אריבער צום עיקר און גרעסטע פראבלעם ׳צו ספיקות אין אמונה׳, מיר ווילן נישט דא כשר׳ן די אנדערע פראבלעמען פונעם טעלעפאן, נאר מיר זאגן אז מען זאל נישט פארגלייכן בכלל די דריי זאכן.

נסיון האמונה פאר ביאת משיח

אלע צדיקים האבן פאראויסגעזאגט און באמת שטייט עס שוין אין די פסוקים פון נ״ך אז פאר ביאת המשיח וועט זיין מורא׳דיגע בירורים אין די ענין פון ׳אמונה׳, מען זאל גוט אפלערנען וואס טוט זיך אפ דא, לאמיר קודם זעהן א חילוק צווישען צוויי גוים, אין נאכדעם וועלן מיר זעהן א חילוק צווישען צוויי אידן, ס׳איז זייער שווער פאר אונז אידן וואס מיר האבן אזוי פיינט א גוי בתכלית השנאה צו דערהערן א חילוק צווישען א גוי וואס איז יא א מאמין בה׳ אלקי העולם, און א גוי וואס איז נישט קיין מאמין, אבער די היילִיגע זכרי׳ הנביא זאגט (עי׳ זכרי׳ י״ג, ח׳ וברד״ק שם, ובעוד פסוקים) אז ווען משיח וועט קומען וועט זיין א געוואלדיגע חילוק צווישען די גוי וואס גלייבט יא און די גוי וואס גלייבט נישט.

און אין די פסוקים פון די תורה שטייט ״וידעו מצרים כי אני ה׳״ די אויבערשטער האט א הנאה ווען די מצריים ווייסן פון אים, פונקט ווי מיר פארשטייען נישט פארוואס דער אויבערשטער האט א נחת רוח אז מיר אידן לייגן תפילין און ווען מיר זענען אפגעהיטן פון א עבירה, ווייל אזוי וויל ער, עלה ברצונו יתברך לעשות לו דירה בתחתונים אן קיין סיבה, אונז פארשטייען נישט די סיבה, די זעלבע זאך פארשטייען מיר נישט פארוואס די אויבערשטער וויל אז די נארישע גוים זאלן גלייבן אין אים, אבער דאס איז עס, דאס וויל דער אויבערשטער אז אלע אומות העולם זאלן גלייבן אין אים. און ס׳איז א חילוק כרחוק מזרח ממערב פון די גוי וואס גלייבט יא ביז די גוי וואס גלייבט נישט.

יעצט לאמיר צוריק גיין צו א איד, לאמיר זאגן א משל אז ס׳איז דא צוויי אידן ביידע פון זיי זענען נישט קיין אפגעהיטענע אידן, ביידע דארפן א גרויסער תיקון, א תיקון הכללי און א תיקון הפרטי, אבער איינער גלייבט אין אויבערשטען, ווען ס׳קומט צו די אידישע אמונה ווערט ער נישט פארשלעפט, ער וועט נישט ארויפגיין סוירטשע״ן פאר אטעאיסט ATHIEST, ער וועט וויסן קלאר אז די אטעאיסטן ATHIESTS איז גארנישט, צו ווייל ער האט שכל, צו ווייל ער האט עפעס א אידישע נשמה, נישט קיין שום חילוק, זאל מען וויסן אז דער איד איז אינגאנצן אנדערש ווי דער צווייטער וואס גלייבט נישט, ניטאמאל א פארגלייך.

יהדות האט נסיונות און מ׳מעג האבן נסיונות

און מ׳דארף וויסן אז ס׳מעג זיין נסיונות אין די ענינים, און מען מעג זיך מתגבר זיין אויף די נסיונות, מען דארף וויסן אז אין יעדער ענין מעג א מענטש האבן נסיונות, מען האט קיינמאל נישט געזאגט אז גא טאר נישט זיין קיין נסיונות, אזויווי ס׳איז דא נסיונות אין קדושה, ס׳איז דא נסיונות פון ביטול הזמן, מעג אויך זיין נסיונות אויף אמונה, (און וועג מען זאגט דא נסיונות אויף אמונה, מיינט ממש נסיונות, נישט נסיונות אז מען קען מאכן געלט אז מען לערנט עפעס א פראגראם און אפשר איז די פראגראם נישט אויסגעהאלטן ווייל אין די פראגראם האט אין זיך אנדערע שיטות, - עס איז טאקע נישט אויסגעהאלטן, אבער מיר רעדן נישט פון דעם דא -) מען רעדט דא פון נסיונות אויף אמונה אז א אינגערמאן זאל באמת האבן היינטיגע צייטן פאר ביאת המשיח נסיונות ממש קעגן די אמונה פונעם אויבערשטען, קעגן די ענין אז די אויבערשטער האט באשאפן די וועלט, קעגן די ענין אז די אויבערשטער האט געגעבן די תורה פאר אידן, קעגן די ענין אז די אויבערשטער האט געמאכט קריעת ים סוף, קעגן די ענין אז ס׳איז דא א יענער וועלט, אז ס׳איז דא עפעס א סוף נאכ׳ן שטארבן, המבין יבין אז דאס איז היינט די וועלט.

אבער מען קען פירן א מלחמה, אונז האבן גענוג שכל מיט חכמה און מדע, און זיי האבן אן א שיעור טיפשות, ממש אמונות טיפשיות, די אטעאיסטן ATHIEST האבן זיך נאך קיינמאל נישט ארויס

געזען פון רגילות, זיי האבן נאך קיינמאל נישט געעפנט די קאפ צו פארשטיין טיפע זאכן, אבער ס׳איז נאך אלטס א מלחמה, אין אדרבה מען קען אריינגיין אין דעם, ס׳איז א אריכות הדברים, מען קען אפילו מאכן א וויכוח טאמער איינער וויל וויסן די אמת.

אמונה מיט סייענטיסטן צוזאמען?

יעצט וויל מען נאר זאגן א נייע געדאנק, אז וויבאלד די אלע אמונה ענינים האבען שלבים, ס׳האט אסאך מדריגות, קען אמאל זיין א חידוש פון א זאך, גייט אמאל א איד און ער איז באמת א פרומער איד, אן אפגעהיטענער איד, ס׳קען זיין א איד וואס איז מורא׳דיג אפגעהיטן אין קדושה און אין ביטול הזמן, אבער אין די שורש האמונה קען ער זאגן אז ס׳איז דא נאך אמונות, ס׳באדערט אים נישט, ער ווערט נישט קיין פאטריאט פאר די אויבערשטער׳ס אמונה, סאיז נישט עפעס זיין ענין, ס׳איז דא גוים, ס׳איז דא אפיקורסים, ער פארשטייט די אפיקורסים, ער קען זאגען אז מיט די ענין זענען זיי מורא׳דיג געוועכט, ער קען זיי אויסלויבן, - מען רעדט נישט יעצט די וואוירט אויסלויבן בפה - מען רעדט בלב, ער קען האבן א חשיבות אויף זיי.

ס׳איז א אינטערסאנטע זאך אבער א מענטש איז סובל סתירות, און וויבאלד א מענטש איז סובל סתירות, קען ער בלייבן א איד, און נישט כאפנדיג אז ס׳איז דא א אידישע אמונה וואס ס׳איז באמת א סתירה מיט די סייענטיסט״ן, זייער אסאך מענטשן רעדן ענינים פון סתירות. און דער מענטש וואס זאגט ביידע בנשימה אחת ווער וועט מברר זיין דער איד צו ער פאלט אריין אין די טומאה צו ער פאלט אריין אין די קדושה? דאס איז וואס אליהו הנביא האט געשריגן עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, און היינט קען מען אויך שרייען עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, ס׳איז א פלא פון א זאך ווי אזוי א מענטש קען טאקע סובל זיין סתירות, און וויאזוי א מענטש קען זאגן א אידישע אמונה׳דיגע ענין מיט א סייענטיסט״ן ענין בנשימה אחת, אבער אזוי וועט א מענטש זאגן, דאס קומט פון זייער אסאך הנחות וואס די מענטש מיינט אז ס׳איז אמת, און ער ווערט נתפעל פן די וועלט, ער ווייסט נישט עכט

בדיוק, אדער ווייל ער שעמט זיך, בכל אופן ס׳איז אריין אין אים די התפעלות.

די אמונה וועט אים מציל זיין

ווי איז טאקע די בירור? ווער וועט אים מברר זיין? ס׳קומט דאך באלד אליהו הנביא פאר משיח, דארף מען וויסן אז די אידן וואס זענען נישט קיין פארדארבענע מענטשן, זיי האבן נאך א קליין פינטל אמונה, א צדיק איז מקרב אלע מענטשן צום אויבערשטן, און ווען ער זעהט א מענטש וואס האט אביסל אמונה זעהט ער דאך די חלק הטוב, בפרט על פי דרך הבעל שם טוב זעהט מען דאך די נקודה טובה, אזויווי ס׳שטייט ׳ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו׳, פון די מעט וואס ס׳איז דא אין א איד, פאלט באלד אוועק אלע שלעכטס, אויב ער האט נאך איין גוטע נקודה קען מען אים צוריק כאפן אינגאנצן צו די אידן, צו די קדושה.

די גרויסע בירור היינט

אבער ׳יעצט אז אליהו הנביא שרייט נישט ׳עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים׳, קומט צו גיין די רשע און ער שרייט עס, ער מאכט דעם בירור, ס׳איז פארהאן אמאל א נקודה אז דער איד מאכט נישט די בירור, מאכט דער גוי די בירור, אין דער איד וועט מוזן אויסוועלן מיט וועם ער שטייט, דער גוי, צו דער אפיקורס איד וועט אוועק שטופן אלע באמס מיט אלע האלבע אידן וואס ווילן נישט זיין אינגאנצן מיט אים, זיי וועלן קלאר זאגן קענסט נישט זיין דא, דא מוז מען זיין אינגאנצן נישט אמונה.

מ׳וועט געבן א משל, אז ס׳גייען ארויס בחורים ערגעץ פארברענגען אין א רעסטוראנט, קומט אבער זייער ראש דער וואס פירט עס אן, און זאגט, נאר ווער עס זאגט קלאר אז ער גלייבט נישט אין גארנישט קען דא קומען צו מיין היינטיגע פארברענג, צו מיין קומזיץ, און ביי די קומזיץ קען מען רופן א גרויסער זינגער וואס וועט זינגען היימישע געשמאקע קרליבאך ניגונים, דאס איז נישט קיין סתירה, אבער די מענטשן וואס קומען וועלן מוזן זיך מודה ומתודה זיין, זיי קענען גיין זייער שארף, זיי האלטן אינמיטן וועג פון גיין זייער שארף קענן די בינונים, קענן די מיטעלע, דארף מען וויסן אז דאס איז אלעס מן השמים, ווייל די אויבערשטער וויל

מברר זיין די וועלט ווי שטייסטו לימין או לשמאל, ס׳איז שוין נישט דא מער אינמיטן, ס׳קומט א מצב די רשע זאגט דו דארפסט זיין ׳אינגאנצן׳ מיט מיר, דו קענסט נישט מער זיין האלב, איך האב ביז היינט סובל געוועון האלב, איך האב סובל געוועון סתירות, דו ביזט געוועון נאר אביסל א איד, נישט געגוג דאס אז דו זאגסט פאר מיר אז די גלייבסט, און פאר דיר אליין נישט.

אבער לאמיר רעדן מער פאר היימישע אידן, ס׳איז שוין איבער געגוג אז א היימישע אטעאיסט ATHIEST האט געפענט א גרופע אוו ער לאזט נישט אריין איינער וואס האט נאך עפעס אמונה, די מוזט זיין ׳אינגאנצען מיט מיר׳, ס׳איז געגדיגט די האלבע זאכן, דו קענסט מער נישט לאכן פון איין אידישע מנהג און א צווייטע זאך טוסטו יא, געגדיגט מיט אלעס, נישט קיין מנהגים, נישט קיין מצוות, נישט אמונה אינעם אויבערשטען, גארנישט, דער רשע וועט דיר צום סוף נישט לאזן האבן נאך עפעס א פינטעלע אמונה.

און אזויווי דאס איז ביי אידן, די זעלבע זאך איז ביי די גוים, דער ליבעראלער גוי וועט נישט לאזן האבן עפעס אן אמונה אפילו א גוי׳אישע אמונה, אזויווי ס׳שטייט און די פסוקים פון דניאל (י, ל״ו וצוד פסוקים) ויתרומם ויתגדל על כל אל, ווייל די אמונה קען נאך ברענגן עפעס א אידישע אמונה, זיי וועלן נישט לאזן קיין שום אמונה נישט האבן, נאר איין אמונה לאזן זיי יא האבן, אמונה אין זיי, אין די אנשי המדע, אין די סייענטיסט״ן.

נישט אויסמישן א מאמין מיטן נישט מאמין

אין אזעלכע מינוטן דארפן זיך אידן אויפוועקן, און פארשטיין אז מען רעדט דא פאר ביאת המשיח פון גאר דקות׳דיגע זאכן, נישט מזלזל זיין חס ושלום אין די אידן וואס גלייבן, מען זאל נישט מזלזל זיין אפילו מ׳איז נאך נישט צפרידן פון זייערע מצות און מעשים טובים, נישט מאכן א פארגלייך אין רעדן מוסר אין די זעלבע מינוט וועגן אמונה קעגן אפיקורסים, און אין די זעלבער אטעם אויך רעדן קעגן בחורים וואס האבן געטוהן געוויסע עבירות, זאג עס נישט בנשימה אחת, אפילו נישט אין די זעלבע מינוט, דאס איז כרחוק מזרח ממערב, די אלע וואס זענען מאמינים בה׳ און זענען מאמינים בנתינת התורה, נאר משום איזה סיבה האבן זיי געהאט שוועריגקייטן און זענען נכשל געווארן מיט סיי וואס, דער

אויבערשטער וועט פסקנ׳ען פאר די אלע בחסד וברחמים, אבער זיי וועלן נישט נדחה ווערן פון די שורש הקדושה, - נישט אז מען פארענטפערט עס, חס ושלום - נאר דאס איז נישט יעצט קיין ענין פון פארפירן אויף דעם.

די אלע ענינים דארף מען גוט וויסן, מ׳זאגט נאך פון רביה״ק מסאטמאר זי״ע אז וועז די נביאי האמת האבן געזאגט נבואה, מוסר געזאגט בשם ה׳, האבן די נביאי השקר אויך געזאגט מוסר, אבער זיי האבן געזאגט מוסר אויף אנדערע זאכן וואס ס׳איז נישט געווען נוגע יעצט צום ענין, מען דארף גוט וויסן וואס איז יעצט נוגע צום ענין, אודאי מוז מען רעדן פון אלעם, אבער פארשטיין אז עס איז דא ריזיגע חילוקים און מדריגות.

יעצט רעש׳ט דאך די וועלט, וועז די וועלט רעש׳ט מיט א רעש גדול ונורא זאל מען נישט כאפן א מצוה אדער כאפן עפעס א חיזוק וועגן אן עבירה, אפילו וועז עס איז ממש פון די תרי״ג מצות התורה, ס׳רעש׳ט די וועלט אין די ענין פון מלחמת גוג ומגוג, די ענין פון די ערב רב, די ענין פון אמונה אינעם אויבערשטען.

אריינברענגן שטארק אמונה

איבעראל איז אריין געמישט היינט, ס׳איז זייער שווער צו וויסן, אפילו אין יעדע בית המדרש איז דא א פאר אינגעלייט וואס זענען בעצם אפיקורסים, וואס זיי גלייבן נישט, דאס איז א שווערע זאך צו וויסן בדיוק ווער ס׳איז, אין וואס מען טוט, אבער אז מען וועט געגוג שטארק רעדן קעגן דעם, און געגוג שטארק מאכן ברורים אז אונז זענען מורא׳דיגע מאמינים, פאלן זיי אוועק, זיי טרעפן זיך נישט די פלאץ, אבער וועז מ׳רעדט קעגן עפעס א עבירה אדער וועגן עפעס א מצוה האבען זיי הנאה, ווייל דעמאלטס זענען זיי גלייך מיט יעדעם, אין ס׳וועלט ביי זיי אזא גאנצער ענין אז די סיסטעם טויגט נישט, אין גארנישט טויגט נישט, זיי האבן זייער הנאה וועז מ׳בארעדט די סיסטעם.

אפילו וועז מיר רעדן קעגן די וועלט, מיינט עס אז מ׳זאל נישט נאכגעשלעפט ווערן פון די וועלט, נאר פארקערט צוריקומען צום אויבערשטען, אבער אודאי א סיסטעם איז א גוטע זאך, א סיסטעם מיינט א סדר היום, א סדר היום איז זייער גוט, אבער א סדר היום פון מגלה זיין מלכותו יתברך

אויף די וועלט בהתחדשות המוחין, מיט תשובה מאהבה, אודאי דאס איז זייער גוט.

אבער מ׳רעדט נאר די נקודה פון אין מלך בלא עם, א מלך דארף א פאלק, דאס איז די עיקר נקודה, ער דארף קודם א פאלק וואס זאל זאגן דו ביזט דער מלך! מ׳האלט יעצט דא, מ׳האלט פאר משיח, בעפאר די גאנצע וועלט וועט זוכה זיין צו נבואה מיט רוח הקודש, און ס׳וועט זיין יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בהתגלות כבוד מלכותו יתברך אויף די גאנצע וועלט, דארף מען קודם מאכן א מלכות ארויסנעמען די שכינה פון גלות, אז יעדער זאל שרייען דו אויבערשטער! דו ביסט דער מלך פון דער וועלט! און איך גלייב אז דו האסט באשאפן די וועלט, דו ביסט דער מלך.

בס"ד

משגרים אנו בזה את מיטב ברכותינו החמימיות ואיחולינו הטובות, אל מול מעלות כבוד חברינו היקרים והחשובים, לרגל השמחה השורה בביתם,

ה"ה

מוה"ר מאיר יואל האס הי"ו

מעיר מאנסי

לרגל הולדת בנו למזל טוב בשטומ"צ

מוה"ר יודא לייב וואלדמאן הי"ו

מעיר קרית טאהש

לרגל הולדת בתו למזל טוב ולרגל תגלחת בנו

היקר הילד חיים זאב נ"י

מוה"ר משה סטרולאוויטש הי"ו

מעיר קרית יואל

לרגל תגלחת בנו היקר הילד נפתלי צבי נ"י

מוה"ר יהוסף ראטטענבערג הי"ו

מעיר קרית יואל

לרגל הולדת בתו למזל טוב בשטומ"צ

יעזור השי"ת שבזכות הגדול של הפצת התורה לרבים, יזכה כ"א לראות רב נחת דקדושה מתוך הרחבת הדעת, ויזכה לגדלם ולחנכם לתורה לחופה ולמעשים טובים, עדי נזכה לביאת ינון במהרה. אמן

כעתירת: מכון מים עמוקים